

İNTERNET ALAN ADLARI VE İNTERNET ALAN ADI UYUŞMAZLIKLARININ TAHKİM YOLUYLA ÇÖZÜMLENMESİ

Nurullah BAL*

ÖZET

Özellikle son yirmi yılda telekomünikasyon ve internet alanında büyük gelişmeler olmaktadır. Bu gelişmeler neticesinde bilgisayarlar ve buna paralel olarak internet yoluyla iletişim hayatımızın hemen her alanında önemli bir yer teşkil etmeye başlamıştır. İnternetin hızla artan bu büyük iletişim gücü karşısında hukukî düzenlemeler yetersiz kalmış ve bunun sonucunda internet ortamında hak ihlalleri gözlemlenmiştir.

Çalışmanın konusunu, bu hak ihlallerinin en yaygın olanlarından birisi olan “alan adı” (domain name) yoluyla ortaya çıkan hak ihlalleri ve uluslararası platformda etkin bir çözüm mekanizması olan ICANN tahkim sistemi oluşturmaktadır. Ayrıca Türkiye’deki internet alanındaki gelişim süreci ve sistem de incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnternet, Alan adı, ICANN, Telekomünikasyon, Tahkim

INTERNET DOMAIN NAMES AND RESOLUTION OF INTERNET DOMAIN NAME DISPUTES BY ARBITRATION

ABSTRACT

Especially for the last twenty years, there have been great developments about telecommunications and internet area. As a result of these developments, computers and communication via internet has started to constitute an important place in our lives. Legal arrangements became inadequate against the fast growing communication force of internet and in conclusion, infringements of rights on internet space were observed.

The infringements of rights by “domain name” which is one of the most common infringements of rights via internet and ICANN arbitration system which is an effective resolution mechanism on international platform constitute the subject of this study. Besides, the progress of evolution about internet and the system in Turkey were also analyzed.

Keywords: Internet, Domain name, ICANN, Telecommunication, Arbitration

* Arş. Gör., Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usul ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı

GİRİŞ

Yirminci yüzyılın özellikle ikinci yarısında hızla gelişen iletişim teknolojileri, çok çeşitli yollarda ve şekillerde hayatımızı her alanda etkilemektedir. Bu yolların şüphesiz en etkili olanı internettir. Öyle ki internet diğer iletişim yollarından çok daha hızlı bir şekilde yayılmıştır. ITU'nun (*Uluslararası Telekomünikasyon Birliği*) 1999 yılı verilerine göre; telefonun 50 milyon kişiye ulaşması 74 yıl, radyonun 38 yıl, televizyonun 13 yıl sürmesine rağmen, internet bu sayıdaki insana 4 yıl gibi son derece kısa bir sürede ulaşmıştır¹.

Günümüzde internetin sahip olduğu bu büyük iletişim gücü sayesinde artık hemen hemen her türlü organizasyon internetten faydalanmaktadır. Ticarî müesseselerden derneklere, devletlerden sivil toplum kuruluşlarına kadar geniş bir yelpazedeki organizasyonlar internet kullanmaktadır². Bu anlamda ticaret şirketleri artık ürünlerini web sayfaları üzerinden de teşhir etmekte ve böylece müşterilere ulaşmaktadır. Müşteriler de ürünler hakkında internet üzerinden inceleme yaparak bilgi edinmektedir. Bu amaçla birçok firma internet alan adı almaktadır. Öte yandan, devletlerin vatandaşlarına ve/veya yabancılara internet üzerinden birçok hizmeti sunması, başka bir örnek olarak verilebilir.

İnternetin hızla yayılması, birçok hukukî uyuşmazlığı da beraberinde getirmektedir. Ancak, bu uyuşmazlıkların çözümü, internetin sanal niteliği ve yayınların kaynaklarının uluslararası özellik taşıyabilmesi gibi nedenlerden dolayı bir hayli güçtür. Örneğin alan adları konusunda çözümü zor olan çok fazla uyuşmazlık çıkmaktadır. Hakkı tecavüze uğrayan kişinin Amerika'daki tescil makamına karşı dava açıp onu sonuçlandırması, dava açıp kazandığı farz edilse bile bunun tenfiz ve icrası, Antiller'deki tescil sahibine karşı neredeyse mümkün değildir³.

Bu noktada ICANN, fikrî mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilen⁴ internet alan adlarına ilişkin uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümlenmesine

¹ GÜNEŞ, s.312.

² www.adidas.com , www.virgin.com ticarî müesseselere; www.kizilay.org.tr derneklere; www.turkiye.gov.tr devlete örnek olarak gösterilebilir.

³ BOZBEL, ICANN, s.10.

⁴ Bkz. aşağıda I, B, 2.

yönelik olarak 24 Ekim 1999'da UDRP⁵ ve RUDRP⁶ hükümlerini yayınlamıştır. Bu alandaki usul kuralları da 30 Ekim 2009'da yenilenmiştir⁷. Böylelikle uluslararası alanda sorunların çözümünde etkili olabilecek yeknesak kurallar ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada, önce internet ve kısa tarihi, alan adları ve yapısının kısa bir özeti, ICANN tarafından geliştirilen tahkim sistemi ve son olarak da internet alan adlarına ilişkin uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümlenmesi konusunda Türkiye'deki son gelişmeler, sırasıyla ele alınacaktır.

I. İNTERNET, TARİHİ ve ALAN ADLARI

A. İnternet Kavramı ve Tarihi Gelişimi

İnternet, “İnter” ve “networking” kelimelerinin birleşmesinden meydana gelen “*Internetworking*” kelimesinin kısaltması olup⁸, bir bilgisayarın diğer bilgisayarlara bağlanıp, ağlar arasında özel ağ geçidi veya yönlendiriciler vasıtasıyla bilgi paketleri transferinin gerçekleştirildiği elektronik iletişim ağıdır⁹. İnternetteki iletişim, telefon hatları kullanılarak bilgisayarlar arasında TCP/IP olarak kısaltılan ortak bir dilde bilgi aktarımı ile gerçekleşmektedir¹⁰.

Bugün kullanılan internetin temelleri Amerika Birleşik Devletleri'nde atılmıştır. 1960'larda Amerikan Savunma Bakanlığı İleri Araştırma Projeleri Kurumu tarafından geliştirilen ARPANET ağı daha sonra diğer devlet kurumlarının, üniversitelerin ağlarına bağlanmıştır¹¹. Bu proje kapsamında daha sonra 1971 yılında elektronik posta, 1979 yılında da ağ haberleşme servisleri geliştirilmiştir¹². 1980'lere kadar DARPA (*Department of Defence's Advanced Research Project Agency*) tarafından idare edilen internet, daha çok araştırma amaçlı kullanılmıştır. Daha sonra ise ARPANET' in yetersiz kalmaya başlaması ile DARPA bu alandan çekilmiş, Amerikan Ulusal Bilim Vakfı, NFSNET ağını kurmuştur. Ardından 1989 yılında Cenevre'de “www” ağı, 1990 yılında ise “http:” sistemi geliştirilmiştir. Böylelikle bugün kullandığımız internet ortaya çıkmıştır.

⁵ <http://www.icann.org/en/dndr/udrp/policy.htm> , 08.12.2012.

⁶ <http://www.icann.org/en/dndr/udrp/uniform-rules-24oct99-en.htm> , 08.12.2012.

⁷ <http://www.icann.org/en/dndr/udrp/uniform-rules.htm> , 08.12.2012.

⁸ <http://en.wikipedia.org/wiki/Internet#Terminology> , 24.12.2012.

⁹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Internetnetwork> , 24.12.2012.

¹⁰ NÖMER, s.396.

¹¹ BOZBEL, Hukukî İşlemler s.273; KIZILKAYA, s.14.

¹² OĞUZ, s.27.

B. Alan Adları

1. Kavram ve Yapısı

Bir bilgisayar internete her bağlanmak istediğinde, kendisine bir IP adresi atanır. IP adresi, bilgisayarın söz konusu bağlantı esnasında ağ dâhilinde kullandığı kimliğidir. IP adresleme sistemi her bilgisayar için 32 bitlik bir sayıdan oluşur. Bu sayılar, yazımı ve anlaması kolay olsun diye 4 kısım hâlinde 8’li ondalık sistemde yazılır. Söz gelimi 198.220.164.85 gibi. Her birisi 0 ila 255 arasında değişebilen bu sayılar neticesinde teorik olarak 232x4000000000 bilgisayar internete bağlanabilir¹³.

Yukarıdaki IP adres sisteminde dahi, onluk sayı sistemindeki bir IP adresinin akılda tutulması ve kullanımında zorluklar olacağı şüphesizdir. Bu sakınca ve zorluğu önlemek amacıyla şu an kullandığımız DNS geliştirilmiştir. Bu sistemde alan adı olarak bilgisayara girilen adres, bilgisayarda yapılan işlem neticesinde gerçekte bu alan adı için belirlenmiş IP adresine dönüştürülmektedir¹⁴.

Alan adları iki kısımdan oluşmaktadır; TLDs (*Top Level Domains*) ve SLDs¹⁵ (*Second Level Domains*). Örneğin, www.gazi.edu.tr alan adında “edu. tr” birincil seviye alan adı, “gazi” ise ikincil seviye alan adıdır. Birincil seviye alan adları da ikiye ayrılmaktadır; gTLDs (*Generik Top Level Domains*) ve ccTLDs (*Country Code Top Level Domains*). Jenerik birincil alan adları, esas itibariyle ICANN ve ICANN tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlarca tahsis edilmektedir ve hâli hazırda 17 tane jenerik birincil alan adı tahsisi yapılmaktadır¹⁶. TLD ya da gTLD deyimleri, genel üst düzey alan adlarını belirtmek amacıyla kullanılmaktadır. Bundan maksat, dünya çapında yaygın şekilde kullanılan ve herkes tarafından tescil ettirilmesi serbest olan alan adlarıdır¹⁷. Ülke kodu alan adları ise her ülkenin kendi mevzuatına göre yetkilendirilmiş kuruluşlarca tahsis edilmektedir. Türkiye’de bu görevi öteden beri ODTÜ yerine getirmektedir ve bu itibarla “.tr” uzantılı alan adları tahsis işlemleri Türkiye’de ODTÜ nezdinde “www.nic.tr” adresinden yapılmaktadır¹⁸.

¹³ BOZBEL, İnternet Alan Adları, s.217; ANIK, s.66.

¹⁴ SÖYLER, s.88; DAL, s.481; BOZBEL, ICANN, s.24; KIZILKAYA, s. 15.

¹⁵ BOZBEL, ICANN, s.24, http://www.tk.gov.tr/bilgi_teknolojileri/internet_alan_adlari/index.php , 08.12.2012.

¹⁶ <http://www.icann.org/registrar-reports/accruited-list.html> , 08.12.2012.

¹⁷ KAPLAN, s.698.

¹⁸ <https://www.nic.tr/> , 08.12.2012.

Burada belirtilmesi gereken diğer bir husus da iTLDs'dir (*Internationalized Top Level Domains*). Her şeyden önce Dünya'da 2 milyara yakın Uzakdoğu, 1 milyara yakın Hint, 500 milyona yakın Arap ve 300 milyona yakın da Türk kökenli insan yaşamaktadır¹⁹. Uluslararası birincil düzey alan adları ile ifade edilmek istenen, çeşitli ülkelerin alfabelerinin farklı olmasından dolayı esas itibarıyla Latin alfabesi tabanında oluşturulmuş olan internetten, etkin ve verimli bir şekilde faydalanamamaları üzerine geliştirilmiş olan ve çeşitli alfabeler tabanında sunulan internet adresleridir²⁰.

2. Önemi ve Hukukî Niteliği

30 Haziran 2012 verilerine göre, insanların yaklaşık üçte biri (2,405,518,376 kişi) internet kullanmaktadır²¹. Bu husus, günümüzdeki en önemli iletişim ağlarından birisinin internet olduğunu göstermektedir. Bu büyük iletişim gücünün farkına varan şirketler, birçok faaliyetini internet ortamında gerçekleştirmeye başlamışlardır²². Bugün kendisini internette temsil etmeyen bir şirket veya organizasyonla karşılaşmak çok güçtür²³. Zira insanlar bir konu hakkında bilgi almak istedikleri zaman, öncelikle internet üzerinden bilgi alma yoluna gitmektedirler. Bu yönelimin farkına varan ticarî firmalar, kendi adına alan adı alma yoluna gitmekte ve alan adı olarak mümkün merteye kendi firmasının ticaret unvanı veya markası gibi ayırt edici unsurları almaya çalışmaktadır. Ne var ki, gTLD'de uygulanan "first come first served"²⁴ prensibi nedeniyle çoğu zaman çeşitli problemlerle karşılaşılabilir. Firma tescil başvurusunda bulunduğu kendi ticaret unvanı veya markasıyla aynı veya çok benzer ismin alan adı olarak önceden tescil ettirilmiş olduğunu görmektedir. "Domain Grabbing" veya "Cybersquatting", alan adı tescilinde bulunan kişinin, başkasına ait marka, isim, ticaret unvanı, işletme adı gibi

¹⁹ BOZBEL, ICANN, s.50.

²⁰ ICANN tarafından Ekim 2009'da Seul'de yapılan yıllık toplantıda kabul edilen ve açıklanan iTLD, ülke veya bölgelerin kendi alfabelerinde ccTLD alabilmelerini mümkün kılmıştır. Konu hakkındaki son uygulamaların yer aldığı plan 04 Haziran 2012'de revize edilerek açıklanmıştır. <http://www.icann.org/en/resources/idn/fast-track/idn-ctld-implementation-plan-04jun12-en.pdf>, 08.12.2012.

²¹ <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>, 08.12.2012.

²² POROY /YASAMAN, s.388; ŞARLAK, s.13.

²³ Belirtmek gerekir ki 6102 sayılı TTK m. 1524/1 ile sermaye şirketlerinin internet sitesi kurmaları zorunluluğu getirilmiştir. Dolayısıyla sermaye şirketleri bakımından internet alan adları konusu, daha fazla önemli hâle gelmiştir.

²⁴ Bu ifadeyle, Jenerik Birincil Düzey Alan Adları'na ilişkin olarak, dünyada tahsis şartlarının sadece önce başvurmak olarak öngörülmesi belirtilmektedir. Diğer bir ifadeyle, "ilk gelen alır" anlayışıyla tahsis yapılmaktadır.

unsurların, ileride gerçek hak sahibine çok yüklü bir meblağ karşılığında satmak amacıyla, internet alan adı olarak kendi adına tescilini yaptırmıştır²⁵.

Alan adları yukarıda da ifade edildiği gibi, bir bilgisayarın internet ağındaki adresi, diğer bir ifadeyle kodudur. Ancak günümüzde firmalar haklı olarak internetin gücünden yararlanmak için kendi ayırt edici unsurlarıyla aynı veya benzer alan adları almaktadırlar. Dolayısıyla bu gibi durumlarda alan adlarının teknik işlevinin yanında hukukî niteliğinin tespitinde fayda vardır. Örneğin “nike.com” alan adının, Nike firmasının ayırt edici unsurlarından birisi olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği bu açıdan önemli olabilir.

Şüphe yok ki, alan adları marka veya ticaret unvanı değildir. Zira bu kurumların hukukî niteliği oldukça farklıdır. Her şeyden önce marka tescil sistemi ve alan adı tescil sistemi farklı mercilerce ve farklı şart ve usuller dâhilinde yapılmaktadır. Marka, 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (MkhKHK) m.2’de “*Marka, ortak markalar ve garanti markaları dâhil ticaret markaları veya hizmet markalarını ifade eder.*” şeklinde tanımlanmıştır. MkhKHK’nin 5. maddesinde markaların taşıyacağı işaretler başlığı altında marka; “*bir teşebbüsün mal veya hizmetlerini bir başka teşebbüsün mal veya hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlaması koşuluyla, kişi adları dâhil, özellikle sözcükler, şekiller, harfler, sayılar, malların biçimi veya ambalajları gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayınlanabilen ve çoğaltılabilen her türlü işaretleri içerir*”²⁶. Yine markaların tescili 544 sayılı Türk Patent Enstitüsü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin²⁷ 3. maddesi mucibince TPE tarafından yapılmaktayken, alan adlarının tescili mevzuat dâhilinde yetkili kuruluşlarca ve uluslararası alanda ise ICANN ve akredite ettiği kuruluşlarca yapılmaktadır²⁸.

Öte yandan ticaret unvanı veya işletme adı gibi kavramlar da alan adı ile tam olarak örtüşmez. Kanunda açık bir tanımı olmasa da, 6102 sayılı TTK²⁹ m. 39 ve devamında “*tacirlerin, ticarî işletmesine ilişkin iş ve işlemlerde kullandıkları ad*” şeklinde tanımlanan³⁰ ticaret unvanı, özellikleri ve tesciline ilişkin esaslar bakımından³¹ alan adlarından farklıdır.

²⁵ POROY/YASAMAN, s.390; YAŞAR, s.627.

²⁶ Tanımlar ve ayrıntılı bilgi için bkz. AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, s.196.

²⁷ RG T.24.06.1994, S.21970 mükerrer.

²⁸ Bkz. aşağıda I, B, 3.

²⁹ RG T.14.02.2011, S. 27846.

³⁰ AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, s.201 vd.

³¹ TTK m. 40/1 uyarınca ticaret unvanının tescili, işletmenin açıldığı günden itibaren on beş

Sonuç olarak, alan adı bir marka veya ticaret unvanı olmamakla birlikte, web sayfalarına ulaşmada ve sayfaları birbirinden ayırmada kullanılan bir elektronik adrestir ve bu anlamda her bir alan adından Dünya’da sadece bir tane bulunmaktadır³². Alan adı, marka, ticaret unvanı ve işletme adı gibi ayırt edici ad ve işaret, tanıtma vasıtası gibi işleve sahiptir³³. Hukuken bu kategoriye dâhil edilmektedir. Öte yandan alan adı, ticarî işletmenin marka ve patent gibi gayri maddî³⁴ unsurlarından birisini oluşturmaktadır³⁵ ve bu anlamda Ticarî İşletme Rehni Kanunu’nun 3/I. maddesinin c bendi uyarınca³⁶ ticarî işletme rehnine dâhil edilebilecek bir unsurdur³⁷. Zira alan adları tüketiciler nezdinde alan adı altındaki internet sayfasında tanıtılan işletmeye veya onun markalarıyla bir değerlendirilmektedir³⁸. Pratikte böyle bir anlayışın olduğu günümüzde, internet alan adlarının tanıtma vasıtası olmadığı yönünde bir nitelendirme yapmak, günümüzün gerçeklerine uygun olmayacaktır.

3. Tahsis ve Tescil

İnternet alan adlarının tahsisi Dünya’da ve Türkiye’de muhtelif yetkili tescil makamları nezdinde yapılmaktadır. Alan adı tahsis uygulamalarında serbest, yarı serbest ve kısıtlayıcı tahsis modelleri söz konusudur³⁹.

a) gTLDs tahsisleri

Jenerik birincil düzey alan adı tahsisleri, ilk gelen alır prensibiyle ICANN ve yetkilendirdiği kuruluşlar nezdinde yapılmaktadır⁴⁰. Bu itibarla belirlenen jenerik üst düzey alan adlarına başvurularda aranan tek şart, talep edilen alan adının daha önceden tescil edilmemiş olmasıdır. Ancak belirtmek gerekir ki, başvuruda bulunan kişi, alan adının üçüncü şahısların

gün içinde işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline başvurularak yapılır. AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, s.214 vd.

³² MEMİŞ, İnternet Ortamında Haksız Rekabet, s.116; KIZILKAYA, s.16.

³³ NOMER, s.400 vd; ŞARLAK, s.14 vd.

³⁴ AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, s.199.

³⁵ RG T.28.07.1971, S.13909.

³⁶ NOMER, s.401 vd; POROY/YASAMAN, s.389.

³⁷ ŞARLAK, s.12.

³⁸ BOZBEL, ICANN, s.31.

³⁹ Örneğin kooperatifler için (.coop), hava yolları endüstrisi için (.aero), müzeler için (.museum), bireysel başvurular için (.name), sınırlandırılmamış fakat daha ziyade ticaret müesseseleri için (.com). Tüm liste için bkz. <http://www.icann.org/en/registries/listing.html>, 09.12.2012

⁴⁰ Bkz. aşağıda II, B, 3.

haklarına zarar vermediğini ve uyuşmazlık vukuunda UDRP kurallarına riayet edileceğini kabul etmelidir⁴¹.

b) ccTLDs tahsisleri

Ülke kodu birincil düzey alan adları, her ülkenin kendi mevzuatı çerçevesinde faaliyet gösteren yetkili kuruluşlar nezdinde yapılmaktadır. Her ülke mevcut teknik altyapısı ve sosyal durumu gibi mülahazalar neticesinde başvuru sahiplerinde, talep edilen alan adı ile ilişkisinin mevcut olması gerektiğine dair kıstaslar koymaktadır. Diğer bir ifadeyle, ülke kodu üst düzey alan adlarında genel olarak yarı serbest ve kısıtlayıcı modeller benimsenmiştir.

Yarı serbest tahsis modeline örnek olarak; Yunanistan (.gr) modeli alan adının tescil edilebilmesi için, müracaatta bulunan kimsenin Yunan vatandaşlığına sahip olması veya Yunanistan ile yeterli derecede ticarî faaliyette bulunduğunu ispatlaması, keza İtalya (.it) modeli için de tescil talebinde bulunan kimsenin, Avrupa Birliği sınırları açısından geçerli olan ikamet veya şirket merkezi açısından bir bölgesel bağ bulunması gerekir⁴².

Bazı ülkelerde ise kısıtlayıcı tahsis modeli benimsenmiştir. Talep edilen ülke kodu alan adının söz konusu olduğu ülke ile bağın yanı sıra, talep edilen alan adı ile ilgili olarak da bazı şartlar aranmaktadır. Diğer bir ifadeyle, talep edilen alan adının somut lafzıyla da bir bağ aranmaktadır. Örneğin, İspanya’da (.es) uzantılı alan adları yalnızca İspanya’da ikameti olan gerçek kişi veya şirketlere tanınmıştır ya da Fransa’da (.medecin.fr) veya (.avocat.fr) gibi alan adları da sırasıyla doktorlara ve avukatlara verilmektedir⁴³.

Ülke kodu alan adlarında az da olsa serbest model örnekleri de vardır. Nitekim Portekiz’de (.com.pt), Hollanda’da (.nl), Belçika’da (.be) alan adı tahsisleri serbest bir şekilde yapılmaktadır. Dolayısıyla bu ülkelerde ülke kodu alan adı tahsisinde, daha önceden tahsis edilmemiş olma şartı dışında fizikî bağ gibi ek şartlar aranmamaktadır⁴⁴.

Ülke kodu alan adlarına ilişkin Türkiye’deki uygulama ise ODTÜ tarafından gerçekleştirilmektedir. ODTÜ, ülke kodu alan adı tahsislerinde, kısıtlayıcı modeli uygulamaktadır. Zira tahsisi yapılan 19 “.tr” ülke kodu

⁴¹ BOZBEL, ICANN, s.32 vd.

⁴² Örnekler ve konuyla ilgili daha detaylı bilgi için bkz. BOZBEL, ICANN, s.34 vd.

⁴³ BOZBEL, ICANN, s. 32 vd.

⁴⁴ <https://www.nic.tr/forms/politikalar.pdf?PHPSESSID=135592183019427863249135>, 19.12.2012. ODTÜ’nün izlemiş olduğu kayıt politikaları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. aşağıda III, C, 1.

alan adından yalnızca “.gen.tr” alan adında kişi ve/veya kuruluşla ilişki aranmamaktadır. Öte yandan yabancı bir ülkede yerleşik kişi veya kuruluş tarafından yabancı kaynaklı belgelere dayanarak yapılan başvurularda, alan adına ilişkin hakkın, Türkiye’de alan adı sahibi kişi veya kuruluşun kendisi ya da yetkilendirdiği kişi veya kuruluş tarafından kullanılıyor olması şartı aranmaktadır⁴⁵.

c) Diğer Hususlar

Alan adlarının tahsis ve tescilinde, yukarıda açıklanan hususların ve sistemlerin yanı sıra birtakım sınırlamalar daha vardır. Bu anlamda ahlâka aykırı alan adlarına ilişkin tescil talepleri ya reddedilmekte yahut da sonradan silinmektedir. Aynı şekilde coğrafi alan adları da genel olarak alan adı olarak tescil edilmemektedir⁴⁶.

Bugün artık terk edilmeye başlanmış olsa da bazı AB ülkelerinde cins adları, alan adı olarak tescil edilmemektedir. Zira cins ve meslek adlarının alan adı olarak alınması, bu tür alan adlarını kullanan kimselerin haksız bir avantaj elde etmeleri veya rakip işletmeler karşısında haksız üstünlük sağlamalarına neden olmaktadır⁴⁷. Dolayısıyla, alan adı olarak cins adı seçen bir kimsenin haksız avantajlar sağlaması beraberinde birtakım hukukî problemleri de getirmektedir. Bu nedenle, cins adların alan adı olarak kaydedilmesi konusunda bazı kısıtlamalara gidilmesi olağan karşılanmalıdır.

II. ICANN ve TAHKİM UYGULAMASI

A. ICANN

1 Temmuz 1997 tarihinde Amerikan Ticaret Bakanlığı, alan adı tescil ve idare yetkisini özel sektöre devredeceğini açıklamıştır. Yaklaşık bir yıl süren görüş bildirme süresinin ardından 5 Haziran 1998 yılında Amerikan Ticaret Bakanlığı tarafından İnternet Ad ve Adreslerinin İdaresi Hakkında Politika Bildirisi (*White Paper*) yayınlanmıştır⁴⁸.

⁴⁵ Genel olarak coğrafi yer adlarının alan adı olarak tescili ya tamamen yasaklanmış yahut yetkili kişilere tanınmıştır. Birçok Avrupa Birliği ülkesi konu hakkında kısıtlama getirmiştir. BOZBEL, ICANN, s.38.

⁴⁶ MEMİŞ, İnternet Ortamında Haksız Rekabet, s.107.

⁴⁷ White Paper ve öncesindeki Green Paper ile ICANN’ın oluşum süreciyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. İŞIKLI, s.25 vd.

⁴⁸ Bu ilkelere ve ICANN kuruluş süreci hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ANIK, s.70 vd.

Bildiride belirtilen ilkeler ışığında⁴⁹, internetin istikrarını sağlamak; rekabeti tesis etmek; küresel internet toplumunun geniş temsiline sağlamak ve politikaları özel kesim aracılığıyla, aşağıdan yukarıya, mutabakat temelinde koordine etmek üzere oluşturulmuş⁵⁰ olan ICANN, 30 Eylül 1998 tarihinde resmî olarak göreve başlamıştır⁵¹. ICANN, internetin iş dünyası, teknik, akademik ve kullanıcı gruplarının geniş katılımlarını içeren, kâr amacı gütmeyen ve özel sektör alanında faaliyet gösteren bir kuruluştur⁵².

Amerikan Ticaret Bakanlığı tarafından politika bildirisinin yayınlanmasının ardından, WIPO tarafından ICANN'a sunulan nihai rapor kapsamında, alan adları ve markalar hususunda çıkması muhtemel uyuşmazlıklara ilişkin olarak; “.com”, “.org” ve “.net” TLD'lerinde faaliyet gösteren kayıt kurumlarının anlaşmazlıklarının, merkezî bir kurum bünyesinde çözümlenmesi önerilmiştir. Söz konusu raporda, bu kurumun da WIPO Hakemlik ve Arabuluculuk Merkezi olması gerektiği tavsiye edilmiştir.

İnternet Tahsisli İsimler ve Numaralar Kuruluşu'nun aldığı bir yönetim kurulu kararıyla oluşturulan çalışma grubu tarafından bu öneriler değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, 29 Temmuz 1999 tarihinde, “A Çalışma Grubu” tarafından kayıt kurumlarınca izlenecek yeknesak bir uyuşmazlık çözüm politikası oluşturulmuş ve 24 Ekim 1999 tarihinde UDRP kabul edilmiştir. İlk yetkili servis sağlayıcı kuruluş olarak da WIPO belirlenmiş olup, RUDRP, 1 Aralık 1999 tarihinde uygulamaya konulmuştur. Yeknesak kuralların kabulü ve yürürlüğe girmesinin ardından, 2 Aralık 1999 tarihinde, ICANN tarafından TLD kayıt kurumu olarak akredite edilmiş olan Melbourne IT tarafından kayıt edilmiş olan “worldwrestlingfederation.com” alan adı ile ilgili ilk uyuşmazlık müracaatı yapılmıştır. Söz konusu davada alan adının kötü niyetle ve haksız olarak kayıt ettirilmiş olduğu sonucuna varılmış ve 14 Ocak 2000 tarihinde bu alan adının davacıya iadesine karar verilmiştir⁵³.

Uyuşmazlıkların çözümü politikası kapsamında kabul edilen UDRP kurallarının, yetkili tahkim müesseseleri tarafından uyuşmazlıkların çözümü

⁴⁹ IŞIKLI, s.27.

⁵⁰ ICANN'in hukukî dayanağını 6 Kasım 1998 tarihinde yayımlanan yönetmelik (Original Bylaws) oluşturmaktadır. Bkz. <http://www.icann.org/en/about/governance/bylaws/bylaws-06nov98-en.htm> , 08.12.2012.

⁵¹ BOZBEL, ICANN, s.58, dn 8.

⁵² http://www.wipo.int/amc/en/domains/casesx/list.jsp?prefix=D&year=1999&seq_min=1&seq_max=199, 09.12.2012

⁵³ Bkz. aşağıda II, B, 6.

esnasında uygulanmasında karışıklık ve çelişki yaşanmaması amacıyla, UDRP'ye paralel olarak yeknesak usul kurallarının kabul edilmesi öngörülmüş ve bu anlamda da çalışmalar yürütülmüştür. Bu çalışmanın sonucu olarak RUDRP hazırlanmış ve yine aynı tarihte kabul edilmiştir. Söz konusu usul kuralları neticesinde, akredite edilmiş uyuşmazlık çözüm müesseseleri bu usul kurallarına uymak durumundadırlar. Öte yandan anılan usul kuralları, 30 Ekim 2009 tarihinde ICANN tarafından kabul edilen yeni usul kuralları ile yürürlükten kaldırılmıştır⁵⁴. Diğer bir ifadeyle, 30 Ekim 2009'da yeni usul kuralları kabul edilmiştir. Eski tarihli olan usul kuralları ise 28 Şubat 2010 ve öncesinde davacı tarafından yetkili çözüm mercilerinin önüne getirilen uyuşmazlıklara uygulanmıştır. Kısacası 30 Ekim 2009 tarihinde kabul edilen yeni usul kuralları, 1 Mart 2010 tarihinden bu yana uygulanmaktadır[□].

B. ICANN Tahkim Uygulaması

1. Genel Olarak

İnternet Tahsisli İsimler ve Numaralar Kuruluşu nezdinde öngörülen tahkimin, uygulanma alanı ve uyuşmazlıkların taşıdığı kendine özgü nitelikler nedeniyle birtakım farklı özellikleri ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, önce ICANN tahkiminde yer alan yetkili kuruluşlar ve ICANN tahkiminin genel özellikleri, daha sonra ise bu tahkimin maddî ve şeklî özellikleri incelenecektir.

2. Yetkili Kuruluşlar

İnternet Tahsisli İsimler ve Numaralar Kuruluşu tahkimi, ancak ICANN tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlarca uygulanabilir. Yetkili kuruluşlar ICANN'in resmi internet sitesinde güncel olarak listelenmektedir⁵⁵. Şu an, ICANN tarafından yetkilendirilmiş olarak dört tane uyuşmazlık çözüm mercii vardır. Bunlar:

- *Asian Domain Name Dispute Resolution Centre (ADNDRC)*⁵⁶: 22 Ocak 2002'den bu yana yetkilidir. Pekin, Hong Kong, Seul ve Kuala Lumpur olmak üzere dört bürosu vardır. Hong Kong “.hk” ve Çin “.cn” ülke kodu üst düzey alan adları için de yetkilidir.

- *National Arbitration Forum (ADRforum)*⁵⁷: 23 Aralık 1999'da yetkilendirilmiştir. İlk yetkilendirilmiş kuruluşlardan birisidir. Bu zamana dek 17.000'den fazla şikâyete bakmıştır.

⁵⁴ <http://www.icann.org/en/dndr/udrp/uniform-rules.htm> , 09.12.2012.

⁵⁵ <http://www.icann.org/en/dndr/udrp/approved-providers.htm> , 09.12.2012.

⁵⁶ <https://www.adndrc.org/index.html> , 10.12.2012.

⁵⁷ <http://domains.adrforum.com/> , 10.12.2012.

- *World Intellectual Property Organisation (WIPO)*⁵⁸: İlk akredite edilmiş kuruluştur. Ayrıca en çok tercih edilen merciidir. Şu ana kadar 21592 uyuşmazlık dosyasına bakmıştır⁵⁹. Dünya'nın çeşitli ülkelerinden birçok hakemin kayıtlı⁶⁰ olduğu WIPO tahkiminde, Türkiye'den 5 kişi hakem olarak görev yapmaktadır⁶¹. Ülke bazında en çok başvuru Amerika Birleşik Devletleri'nden yapılmış olup Türkiye 14. sıradadır⁶².

- *The Czech Arbitration Court - Arbitration Center for Internet Disputes (CAC-ACİD)*⁶³: Avrupa merkezli olup merkezi Prag'dadır. “.eu” TLDs için tek yetkili kuruluştur. Ocak 2009'dan bu yana yetkilidir.

İnternet Tahsisli Sayılar ve Numaralar Kuruluşu tahkiminde belirtilmesi gereken bir diğer önemli nokta da söz konusu yetkili tahkim kuruluşlarının UDRP ve RUDRP'nin dışında kendilerine özgü birtakım kurallar öngörmüş olmasıdır. Diğer bir ifadeyle, yetkili tahkim merkezlerinin de bu konuda, tahkim sürecine ilişkin şartlar ihdas etmelerine engel yoktur⁶⁴. Bu şartlar, ücretlendirme, süre ve benzeri örneklerde olduğu gibi her kuruluşun kendi politikasına göre değişmektedir. Bu nedenle, şikâyetçi başvuruda bulunacağı kuruluşu belirlerken, bu hususları da değerlendirmelidir.

3. ICANN Tahkiminin Özellikleri

Tahkim; tarafların aralarındaki mevcut veya muhtemel bir uyuşmazlığın hakemlerce çözümlenmesi için yaptıkları bir anlaşma olup, kararları kesin hüküm oluşturan ve tıpkı mahkeme kararları gibi icra edilebilen özel bir yargı faaliyetidir⁶⁵. ICANN tahkiminin, klasik tahkime göre bazı farklı düzenlemeleri ve özellikleri söz konusudur⁶⁶.

İlk olarak, klasik tahkim yolunda tahkim yolunu bir uyuşmazlık çözümü olarak öngörmek, diğer bir ifadeyle, tahkim yolunu seçmek kural olarak

⁵⁸ <http://www.wipo.int/amc/en/domains/> , 10.12.2012.

⁵⁹ <http://www.wipo.int/amc/en/domains/statistics/cases.jsp> , 10.12.2012.

⁶⁰ <http://www.wipo.int/amc/en/domains/panel/panelists.html> , 10.12.2012.

⁶¹ <http://www.wipo.int/amc/en/domains/panel/panelists.html#172> , 10.12.2012.

⁶² <http://www.wipo.int/amc/en/domains/statistics/countries.jsp?party=C> , 10.12.2012.

⁶³ <http://www.adr.eu/> , 10.12.2012.

⁶⁴ WIPO tarafından öngörülen kurallar için bkz: <http://www.wipo.int/amc/en/domains/supplemental/eudrp/> ve <http://www.wipo.int/amc/en/domains/rules/supplemental/index.html> , 10.12.2012.

⁶⁵ KARSLI, s.716; KURU/ASLAN/YILMAZ, s.800.

⁶⁶ BOZBEL, ICANN, s.58 vd.

tarafının iradesine bağlı⁶⁷ iken ICANN tahkiminde, henüz alan adı tescili yapılırken uyumsuzluk vukuunda ICANN tahkim yolu seçilmiş olmaktadır⁶⁸. Burada bir anlamda genel işlem şartlarındaki gibi irade dışı bir durum mevcuttur. Sonuç olarak tescil talebinde bulunan peşinen ICANN tahkim usulü kurallarını kabul etmiş bulunmaktadır.

İkinci olarak, ICANN tahkimi klasik tahkime nazaran çok daha hızlı ve ucuzdur. Örneğin, ICANN tahkimi 40-45 gün gibi kısa sürede sonuçlandırılmaktadır. Ayrıca uyumsuzluğun niteliğine göre değişmekle birlikte 1000 Amerikan Doları gibi cüzi bir ücretten başlaması nedeniyle klasik tahkime göre gayet ucuzdur⁶⁹.

Tenfiz noktasında da ICANN tahkimi klasik tahkimden ayrılmaktadır. Zira klasik tahkimde hakem kararlarının mahkemeler nezdinde denetlenmesi istisnaî iken⁷⁰, ICANN tahkiminde gerek tahkim esnasında gerekse sonrasında tarafların millî mahkemelere müracaat etmelerine engel yoktur⁷¹. Ayrıca ICANN hakem kararları resen icra edilir, herhangi bir tanıma veya tenfiz kararına gerek yoktur. Kararın uygulanması, davalının iradesine bırakılmamış; devletin yargı mercilerinin kararlarının uygulanması için genelde gerekli olan ve zaman kaybına yol açan cebrî icra usulüne başvurulmasına gerek kalmadan güvence altına alınmıştır⁷². Burada ifade etmek gerekir ki tanıma veya tenfize gerek kalınmaması, tahkim heyeti kararının niteliği itibarıyla farklı olmasından ya da devletlerin yargı haklarına ilişkin millî egemenliklerinin sekteye uğramasından kaynaklanmamaktadır⁷³. Bilakis burada, tahkim heyetinin

⁶⁷ KARSLI, s. 722; PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES, s.736 vd.

⁶⁸ BOZBEL, ICANN, s.60.

⁶⁹ BOZBEL, ICANN, s.58.

⁷⁰ Klasik tahkim, tarafların iradesi temelinde şekillenen bir müessesedir. Bu anlamda, tarafların iradeleri doğrultusunda aralarındaki uyumsuzluğu kendi seçtikleri hakemler vasıtasıyla çözümlerinden, tahkimde hakem yargılaması neticesinde verilen kararlara karşı devlet mahkemelerinin denetimi istisnaîdir. Bu bakımdan hakem kararlarının ancak HMK m.439 ve m.443'de düzenlenen hâllerde iptali veya tahkim yargılaması bakımından yargılamanın yenilenmesi düzenlenmiştir.

⁷¹ YAŞAR, s.654.

⁷² YAŞAR, s.631.

⁷³ Devletler özel hukukunda, yabancı ülke mahkemelerinden alınan mahkeme kararlarının ya da uluslar arası tahkim kuruluşları nezdinde gerçekleştirilen tahkim yargılamaları neticesinde verilen hakem kararlarının, başka bir ülkede icra edilebilmesi için tanıma ve tenfiz prosedüründen geçirilmesi gerekmektedir. Çünkü milletlerarası hukukta yabancı mahkeme veya hakem kararlarının diğer ülkede hüküm ve sonuç doğurmasını öngören herhangi bir yükümlülük bulunmamaktadır. DOĞAN, s.95 ve s.117. Yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ŞİT, s.89 vd.

karar vermesiyle, alan adının tahsis ve tescil edildiği yetkili kuruluşa yapılan bildirimden ardından, yetkili kuruluş tarafından kararın gereği resen yerine getirilmektedir⁷⁴. Dolayısıyla kararın icrası için diğer ülkede ayrıca devletin icra organlarına başvurmaya gerek kalmamaktadır.

4. Uygulanma Alanı

İnternet Tahsisli Sayılar ve Numaralar Kuruluşu tahkim kuralları, tescil makamının ICANN tahkim kurallarını kabul etmesiyle birlikte, tescil makamı bünyesinde alan adı tescili yaptıran kişi veya kurumlarla ilgili olarak tescil süresi boyunca çıkacak alan adı uyuşmazlıklarında uygulanacaktır. Dolayısıyla tescil sahibi, ICANN kurallarını kabul etmiş bulunan yetkili tescil kurumuna başvurmakla ICANN tahkim kurallarını kabul etmiştir ve tescilden itibaren tescil süresince bu kurallar uygulanma kabiliyetini haizdir⁷⁵.

Kuralların uygulandığı jenerik üst düzey alan adları belirlidir⁷⁶. Kurallar ayrıca, ICANN yetkisini kabul etmiş ülkelerin ülke kodu alan adlarına da uygulanır. Söz gelimi, “.ag” (Antigua and Barbuda), “.nl” (Netherlands), “.ve” (Venezuela) gibi ülke kodu alan adlarında da kurallar etkilidir⁷⁷.

Öte yandan, UDRP uygulanma alanı, ICANN tarafından iki açıdan sınırlandırılmıştır. İlk olarak, uyuşmazlık çözüm usulü sadece kötü niyetli tescil davaları ile sınırlı olup, ticarî markalara ilişkin diğer uyuşmazlıklar devlet mahkemelerine bırakılmıştır. İkinci olarak ise, UDRP sadece ticarî markaların ve hizmet markalarının alan adları olarak tescil edilmiş olması hâlinde uygulanmaktadır⁷⁸.

5. Maddî Şartlar

İnternet Alan Adı Uyuşmazlıkları Yeknesak Çözüm Kuralları m. 4’te, uyuşmazlık başvurusunun içermesi gereken maddî şartlar düzenlenmiştir. Buna göre, internet alan adına ilişkin ICANN tahkimine gidilebilmesi için markaların alan adlarıyla benzer veya aynı olması, itibasa neden olması, tescil sahibinin kötü niyetli olması ve alan adına ilişkin bir hak veya haklı bir menfaatinin bulunmaması gerekmektedir.

⁷⁴ BOZBEL, ICANN, s.83.

⁷⁵ BOZBEL, ICANN, s.58.

⁷⁶ <http://www.wipo.int/amc/en/domains/cctld/index.html> , 10.12.2012.

⁷⁷ BOZBEL, ICANN, s.60-61.

⁷⁸ YAŞAR, s.629 vd.

a) Markaların Alan Adlarıyla Aynı veya Benzer Olması

UDRP m.4 uyarınca yalnızca ticarî markalar veya hizmet markaları korunmaktadır. Öte yandan belirli şartlar altında işletme adları veya işaretleri gibi ayırt edici unsurlar da korunma kapsamına dâhil edilebilir.

i) Tescil Edilmiş Markalar

UDRP kapsamında tescil edilmiş markalardan anlaşılması gereken, ülkelerin kendi marka tescil kuruluşları nazarında tescil edilmiş olan markalar ve Paris Sözleşmesi veya Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşması uyarınca tescil edilmiş markalar ile tanınan ticarî markalar ve hizmet markalarıdır. Bu itibarla Türkiye’de de Türk Patent Enstitüsü’nde tescil edilmiş markalar UDRP kapsamında değerlendirilir. Zira bilindiği gibi Türkiye’de markaların tescili ve korunması da dâhil olmak üzere, sınaî mülkiyet haklarının tescili ve korunması TPE tarafından yapılmaktadır⁷⁹.

UDRP kapsamına tescil edilmemiş markalar da girmektedir. Burada aslında daha ziyade olarak Anglo-Sakson hukuk düzeninde mevcut olan “*common law*” markalar anlaşılmaktadır. MkhKHK m. 8, belirli şartlar altında tescilsiz markalara da korunma imkânı sağlanmaktadır⁸⁰.

Kişi isimleri de “*common law*” anlayışı uyarınca korunabilmektedir. İnternet alan adının kullanımı, gerçek veya tüzel kişilerin isim haklarına zarar verebilir⁸¹. Söz gelimi, büyük holdinglerin veya tanınmış kimselerin isimleri, alan adı olarak önceden başka kimseler tarafından alınabilmektedir. Bu durumda isim hakları ihlâl edilen kimseler mahkemeye başvurabilirler⁸². Buna karşılık ICANN, bu durumda korumayı yalnızca gerçek ve tanınmış kişilere hasretmektedir⁸³.

⁷⁹ 556 sayılı KHK uyarınca markaların tescili ve korunması Türk Patent Enstitüsü tarafından yapılmaktadır. Marka hakkının tescili ve korunması hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KARAHAN, s.194 vd; POROY/YASAMAN, s.500 vd; AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, s.238 vd.

⁸⁰ KHK’nın 8. maddesinde, tescilsiz markalar hakkında tescil başvurusundan önce başvuruda belirtilen rüçhan tarihinden önce marka hakkının elde edilmiş olması hâlinde ve belirtilen işaretin, sahibine sonraki bir markanın kullanılmasını yasaklama hakkının olması hâlinde, bu iki şartın bir arada gerçekleşmesiyle tescilsiz koruma sağlanmaktadır. AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, s.271.

⁸¹ DOĞAN, Murat, s.476 vd.

⁸² MEMİŞ, Çözüm Arayışları, s. 518.

⁸³ Söz gelimi, ünlü sinema oyuncusu aktris Julia ROBERTS hakkında WIPO tarafından verilmiş olan karar için bkz. <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2000/d2000-0210.html> , 09.12.2012.

ii) İşletme Adları

UDRP, sadece ticaret siciline tescil edilmiş olan işletme adlarını kapsamakta, buna karşılık ticaret siciline tescil edilmeden işletmeyi gösteren adları korumamaktadır⁸⁴.

iii) Cins ve Meslek Adları

UDRP'ye göre cins ve meslek isimler marka hakkına tecavüz teşkil etmez⁸⁵. Ancak bilindiği gibi cins ve meslek isimlerinin alan ismi olarak tescil edilmesi neticesinde, rekabet düzenini ciddi ölçüde zedeleyici durumlar ortaya çıkar. Çünkü kişi bir cins ve meslek ismini alan adı olarak kaydettirince, internet ortamında özellikle o cins ve meslek ismi başlığında yapılan aramalarda ve incelemelerde büyük ölçüde avantaj sağlamış olur⁸⁶.

Cins ve meslek isimlerinin alan ismi olarak kaydedilmesi neticesinde haksız rekabetin ortaya çıkacağı hususunda görüş birliği mevcuttur⁸⁷. Bu durum karşısında ülkeler, kendi marka koruma politikaları ve mahkemeleri vasıtasıyla çözüm yolu geliştirmektedirler. Örneğin, Alman hukukunda alan adları öncelikle isim ve şahsiyet hakları ile ilgili hükümlerle korunurken, İngiltere, Hollanda ve A.B.D. gibi bazı ülkelerde marka hukuku hükümlerine göre korunmaktadır⁸⁸.

b) İltibasa Neden Olması

UDRP m. 4 anlamında korumadan yararlanılabilmesi için, tescil edilen alan adının ticarî marka veya hizmet markası ya da yukarıda açıkladığımız olgular çerçevesinde tanınmış isimlerle arasında iltibasa neden olması gerekir⁸⁹. Bu çerçevede çeşitli yollarla, örneğin kesme işareti veya diğer noktalama işaretleri hatta fazladan bir harf veya sayının alan adına ihdasıyla iltibas olgusundan kaçınmak mümkün değildir. Nitekim Red Bull markasının “redbulls.net” veyahut Adidas markasının “addidas.com” şeklinde alan adı olarak tescil edilmesiyle ortaya çıkan uyuşmazlıklarda hakem heyeti iltibasın mevcudiyeti yönünde karar vermiştir⁹⁰.

⁸⁴ Yeknesak kurallar m.4 (a) uyarınca, ticaret siciline tescil edilmemiş işletme adları, koruma kapsamı dışında bırakılmıştır. BOZBEL, İnternet Alan Adları, s.231.

⁸⁵ BOZBEL, ICANN, s.67 vd. Ancak hakemler, konu hakkında çelişkili kararlar vermişlerdir. Bu kararlar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. SOYSAL, s.443 vd.

⁸⁶ MEMİŞ, Hukukî Sorunlar, s. 466.

⁸⁷ MEMİŞ, İnternet Ortamında Haksız Rekabet, s.109-110.

⁸⁸ MEMİŞ, Hukukî Sorunlar, s.469 vd.

⁸⁹ SOYSAL, s.441.

⁹⁰ <http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2002/d2002-0185.html> , 24.12.2012.

c) Kötü Niyetli Tescil ve Kullanım

Tahkim yargılamasında belki de hakemlerin en çok önem verdikleri husus, kötü niyetli kullanım ve tescildir. Hakemler birçok uyuşmazlıkta bu noktadan hareketle karar vermektedirler⁹¹.

UDRP m.4 (b) uyarınca, özellikle kötü niyetin varlığı sonucunu doğuracak hususlar, tahdidi olmayan bir şekilde belirtilmiştir. Belirtilen durumlardan ilki, klasik “*domain grabbing*” hâlidir. Zira söz konusu hükme göre, “*Alan adının marka sahibine veya rakiplerinden birine satmak, kiralamak veya başka şekilde devretmek amacıyla tescil ettirilmesi*” şeklinde belirtilmiştir. Ancak hükmün devamında yer alan “*...meğerki sadece belgelenmiş olan tescil masrafları talep edilmiş olsun*” ifadesi uyarınca tescil sahibinin yalnızca normal masrafları talep etmesi hâlinde *domain grabbing* söz konusu olmayacaktır⁹².

Diğer durumlardan ikinci ve üçüncüsünde de sırasıyla; “*Alan adı sahibinin tescili, ticarî hayatta marka sahibinin markasını alan adı olarak kullanmasına engel olmak amacıyla yapmış olması*” ve “*Tescilin öncelikle, rakip firmaya zarar vermek amacıyla yapılması*” şeklinde hükme bağlanarak kötü niyetli tescilin olduğu durumlara ilişkin somutlaştırma yapılmıştır.

Son olarak da söz konusu hükümde “*Alan adı sahibi, ticarî hayatta marka ile karışıklık meydana getirip, kendisinin veya başka birisinin web sitesine müşteri çekmek suretiyle kazanç elde etmeyi amaçlıyorsa*” şeklinde yapılan düzenlemeyle de kötü niyetli kullanım hususu somutlaştırılmıştır⁹³.

<http://www.wipo.int/amc/en/domains/decisions/html/2002/d2002-0107.html> , 24.12.2012.

⁹¹ BOZBEL, İnternet Alan Adları, s.235; kötü niyetli tescil konusunda verilmiş birçok hakem kararı örnekleri için bkz. SOYSAL, s.455 vd.

⁹² YAŞAR, s.639.

⁹³ Alan adının kullanılmasında ölçüt alınacak husus, tescilden sonraki alan adı sahibinin davranışlarıdır. Bu anlamda aşağıdaki durumlar kötü niyetli tescil ve kullanıma örnek teşkil edebilir:

- Açılan bir davaya karşı savunma yapılmaması,
- Alan adı altındaki web sitesinin, rakip bir firmanın veya pornografi içerikli bir web sitesine yönlendirmesi,
- Başkasına ait alan adlarının bilerek tescil ettirilmesi,
- Kendisi hak sahibi olmadığı halde, yazım hatalarından faydalanarak ya pılan alan adı tescilleri,
- Bilinçli olarak yanlış haberleşme adresleri verilmesi.

Söz konusu örnekler ve ilişkin olduğu kararlar için bkz. BOZBEL, ICANN, s.74-75.

d) Alan Adına İlişkin bir Hak veya Haklı Bir Menfaatin Bulunmaması

UDRP m.4 (c) uyarınca, alan adı sahibine davacı tarafından ileri sürülen taleplere karşı birtakım hukukî savunma imkânları öngörülmüştür. Buna göre;

“i) Alan adının veya alan adına benzer bir ismin, dava açıldığının bildirilmesinden önce iyiniyetli olarak mal veya hizmet arzı için kullanılması veya açığa kullanma hazırlıklarında bulunulması veya

ii) Mal veya hizmet markası iktisap edilmiş olmasa bile, (şahsen, ticarî veya diğer organizasyon olarak) bu alan adı altında umumen tanınmış olunması veya

iii) Tüketicilerin kazanç temini amacıyla yanıtılmaması veya ilgili mal veya hizmet markasının sulandırılmaması şartıyla, alan adını haklı ticarî olmayan veya dürüst kullanım amaçlarıyla kullanılması.”

Söz konusu bu durumlar, tıpkı kötü niyetin varlığının öngörüldüğü durumların belirtilmesinde olduğu gibi tahdidi değildir. Dolayısıyla hakemler bu durumları öncelikle göz önünde bulundurmakla birlikte, somut olayın özelliklerine göre benzer durumlarda da belirtilen hususları alan adı tescil sahibinin savunma imkânı olarak değerlendirebilirler⁹⁴. Belirtilen durumlarda daha çok alan adı sahibinin hüsünüyetine müteallik değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu itibarla örneğin, salt şahsi kullanım veya salt iyi niyetle alan adı altında faaliyetlerde bulunmak kötü niyet teşkil etmez.

6. Usulî Şartlar ve Yargılama

İnternet Tahsisli İsimler ve Numaralar Kuruluşu, 1999 yılında, internet alan adları konusunda ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümü amacıyla yeknesak kuralları belirleyerek yürürlüğe koymuştur. Ancak yalnızca çözüm kuralları değil, ayrıca bu kuralların yetkili tahkim mercileri tarafından uygulanması esnasında da bir birlik ve düzen olması amacıyla bu kuralların uygulanmasında izlenecek yeknesak usul kurallarını da kabul etmiştir. Bu doğrultuda 24 Ekim 1999 yılında RUDRP kabul edilmiştir. On yıl uygulanan bu kuralların ardından, 30 Ekim 2009 tarihinde yeni yeknesak usul kuralları kabul edilmiş ve 1 Mart 2010 tarihinden itibaren uygulamaya konulmuştur. Belirlenmiş olan usul kurallarının yanında, her bir yetkili merci de bunlara ek olarak kendi bünyelerinde görülecek uyuşmazlıklarda uygulanmak üzere birtakım usul kuralları belirlemektedir.

⁹⁴ YAŞAR, s.637 vd.

Tahkim, kısaca aşağıdaki aşamalardan oluşmaktadır:

- Şikâyetçinin, ICANN tarafından akredite edilmiş bir uyuşmazlığı çözme kuruluşuna şikâyetini bildirmesi,
- Şikâyetin yöneldiği kimse veya kuruluş tarafından cevap gönderilmesi,
- Seçilmiş olan uyuşmazlığı çözme kuruluşunun, uyuşmazlığı çözecek bir veya üç kişiden oluşacak hakem heyetini ataması,
- Hakem heyetinin karar vermesi ve bu kararın taraflara tebliği,
- Hakem kararlarının ilgili internet alan adı tescilini yapan kuruluş tarafından yerine getirilmesi⁹⁵.

a) Başvurunun yapılması

İnternet Tahsisli İsimler ve Numaralar Kuruluşu tahkim usulünde, RUDRP m.3(a)' ya göre, gerçek veya tüzel kişilerin ICANN tarafından yetkilendirilmiş herhangi bir çözüm kuruluşuna UDRP ve RUDRP mucibince başvurabileceği belirtilmiştir. Üçüncü madde uyarınca başvurular, elektronik ortamda, uyuşmazlığın çözümünde tercih edilen yetkili kuruluşa yapılır. Başvuru dilekçesinde; davacının ne yönde karar verilmesini istediğine dair talep, kendisinin ve vekille temsil edilecekse vekilinin adı soyadı, adresi ve iletişim bilgileri, tercih edilen yazışma şekli, uyuşmazlığın çözümü için oluşturulacak heyetin bir mi yoksa üç hakemden mi oluşmasını istediğine dair talebi, davalının (alan adını elinde bulunduran) tahkim kuruluşu tarafından dava dilekçesinin tebliğine elverişli derecedeki adı soyadı ve iletişim bilgileri gibi hususlar bulunmalıdır.

Öte yandan yine aynı hükümler uyarınca davacının, yeknesak çözüm kuralları uyarınca talebine temel olarak aldığı vakıaları ve özellikle karşı tarafın elinde bulunan alan adı ile kendi mal veya hizmet markasıyla ne surette bir aynılık veya karışıklık bulunduğu, dava konusu alan adı üzerinde davalının neden bir hak veya haklı menfaatinin olmadığı ve alan adının neden kötü niyetli tescili ve kullanımı olduğunu dilekçesinde belirtmelidir.

Dilekçenin içermesi gereken bir diğer önemli nokta da, şayet ICANN tahkim usulüne yapılan başvurudan önce millî mahkemeler de dâhil olmak üzere başka makamlar nezdinde de dava açılmışsa, bu davanın durumu hakkında gerekli bilgilerin de sunulmasıdır. Başvuru sahibi, yargılama

⁹⁵ YAŞAR, s.641.

sonucunda aleyhine çıkan karara ilişkin olarak hakem kurulu, ICANN veya çalışanlarına veyahut da tescili yapan kuruluşa karşı herhangi bir hak talebinde bulunmayacağını da temin etmelidir.

Tahkim merkezi tarafından dilekçede eksiklik bulunması hâlinde, davacıya beş günlük bir düzeltme süresi verilir. Söz konusu sürede düzeltmeler yapılmazsa dilekçenin geri alındığı kabul edilir.

Yeknesak Usul Kuralları m.2 (a) gereğince, ilgili tahkim mercii, dava dilekçesini kendisine sunulmasından itibaren üç gün içerisinde karşı tarafın bilinen bütün iletişim adreslerine gönderir. Böylece mümkün olduğunca davalıya ulaşılmış olmaktadır. Bu andan itibaren davanın açılmış olduğu kabul edilmektedir.

b) Davaya Cevap Verilmesi

Yeknesak Usul Kuralları'nın cevap başlıklı 5. maddesine göre, davalının cevap vermek için yirmi gün süresi vardır. Ancak bu süre, divan tarafından gönderilme anı dikkate alındığı için daha kısa olacak ve bu yüzden de davalının dikkatli olması gerekecektir. Zira m.5 (e)'ye göre, süresinde cevap verilmemesi hâlinde, heyet tarafından şikâyetçinin talepleri esas alınarak karar verilecektir.

Davalının cevap dilekçesinde bulunması gereken hususlar da m.5 (b)' de düzenlenmiş olup davalının cevabı da yine elektronik ortamda olmalıdır. Cevap dilekçesinde ise yine iletişim bilgileri, istenen iletişim şekli, eksiksiz bir şekilde kendi savunmasını dayandırdığı bütün belge, delil ve dokümanları, eğer davacı hakem sayısı noktasında bir tercihte bulunmuşsa bu tercihe katılıp katılmadığı, şayet katılmıyorsa kendi tercihi gibi hususlar bulunmalıdır. Öte yandan davalı, cevap verme süresinin uzatılmasını da talep edebilir.

c) Hakemlerin belirlenmesi

Yeknesak usul kurallarının 7. maddesine göre, hakem heyeti, bir veya üç hakemden oluşmaktadır. Hakem heyeti, Uyuşmazlığı Çözme Kurulu'ndan, taraflardan, internet alan adı tescilini yapan kuruluştan ve ICANN' den bağımsızdır⁹⁶ (RUDRP m.7).

Davalı tarafından davaya cevap verilmesiyle, hakem heyetinin oluşturulması ve bu doğrultuda hakemlerin belirlenmesi gerekir. Buna ilişkin usul, m.6'da düzenlenmiştir. Öncelikle yetkili çözüm mercileri,

⁹⁶ YAŞAR, s.648.

kendilerinde kayıtlı bulunan hakemlerin listelerini güncel bir şekilde ilgililerin ulaşabilmelerine hazır bulundurmaldırlar⁹⁷.

Usul kuralları m.3 (b) iv ve m.5 (b) iv uyarınca, gerek davacının gerekse davalının tahkim heyetinin hakem sayısını belirleme konusunda bir tercih hakkı vardır. Şayet ne davacı ne de davalı taraf uyuşmazlığın kaç kişiyle çözümlenmesini istedikleri yönünde bir talepte bulunmamışsa, tahkim heyeti beş gün içerisinde listesine kayıtlı hakemlerden birisini hakem olarak atar. Eğer taraflardan birisi uyuşmazlığın üç kişilik bir heyette çözümlenmesini isterse, hakemlerden ilk ikisi taraflarca belirlenecek adaylar arasından karşılıklı olarak taraflarca, üçüncüsü ise tahkim mercii tarafından sunulacak beş aday arasından tarafların da düşünceleri mümkün mertebe gözetilerek tahkim kuruluşunca yapılır.

d) Yargılamanın Dili

Yargılamanın hangi dilde yapılacağı konusu, RUDRP m.11'de düzenlenmiştir. Söz konusu madde incelendiğinde dikkati çeken ilk husus, tarafların bu konuda irade serbestliğine sahip olmasıdır. Nitekim maddeye göre yargılamanın dili; hakemlerin davanın özelliklerini dikkate alarak yargılamanın dilini belirleme yetkileri saklı olmakla birlikte, taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça tescil sözleşmesinde kullanılan dildir⁹⁸. Buradan da anlaşıldığı üzere, yargılamanın dili esas itibariyle tarafların anlaşmış olup olmamalarına göre belirlenmektedir. Tarafların anlaşmamış olması ihtimali Türkiye açısından değerlendirildiğinde, yargılama dilinin İngilizce olacağı sonucuna varmak mümkündür⁹⁹. Zira ülkemizde alan adı tescil işlevini yerine getiren ODTÜ'nün izlediği politikalar neticesinde, alan adı tahsisleri büyük çoğunlukla yetkili yabancı tescil kuruluşları bünyesinde yapılmaktadır. Öte yandan RUDRP m.11 (b)'ye göre, heyetin yargılama dilinden başka dilde sunulan belgelerin tamamının veya bir kısmının yargılama diline tercümesini emretme yetkisi vardır.

e) Karar

Hakem heyeti, yapacağı yargılama neticesinde karar verecektir. Söz konusu karara ilişkin düzenleme RUDRP m.15'te yapılmıştır. Maddeye göre heyet, kararını tarafların sunduğu belge ve açıklamalara, yeknesak kurallara ve heyetin uygulanır gördüğü kurallara uygun olarak verir.

⁹⁷ Örneğin WIPO hakem listesi için bkz. <http://www.wipo.int/amc/en/domains/panel/panelists.html> , 11.12.2012.

⁹⁸ KAPLAN, s.706.

⁹⁹ YAŞAR, s.650; BOZBEL, İnternet Alan Adları, s.243.

Diğer taraftan, kararın istisnalar dışında m.6'ya göre hakemlerin, atanmasından itibaren on dört gün içinde verilmesi gerektiği m.15 (b) de belirtilmiştir. Burada göze çarpan husus, ICANN tahkim süresinin istisnalar haricinde genel olarak yaklaşık iki ay gibi kısa olduğudur. Bu, ICANN tahkiminin tercih edilmesini sağlayan önemli bir faktördür¹⁰⁰. Zira insanlar, klasik tahkime göre çok daha kısa olan tahkim süresi içeren sistemi tercih etmek istemektedirler.

Heyet üç kişiden oluşursa, kararlarını çoğunlukla verir. Ayrıca kararlar yazılı, dayandığı gerekçeler açık ve hakem veya hakemlerin imzasını da içerecek şekilde olmalıdır. Heyet, alan adının devri veya silinmesinden başka karar veremez. Söz gelimi tazminata hükmedemez veya tescil edilen diğer alan adları hakkında bilgi isteyemez¹⁰¹. RUDRP m.16'ya göre, tahkim kuruluşu, heyetin kararını aldıktan sonra üç gün içerisinde taraflara ve ICANN' a bildirir.

f)Diğer Hususlar

Yargılama ücretleri konusu, RUDRP m.19'da düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre dava ücreti; tek kişilik hakem tarafından yargılama yapılmışsa davacı tarafından karşılanır. Şayet davalı, m.5 (b) iv çerçevesinde üç kişilik hakem tarafından yargılama yapılmasını istemişse ücretin yarısı davalı tarafından karşılanır; bunların dışındaki diğer hâllerde ücreti davacı ödeyecektir. Dava dilekçesinin ulaşmasından itibaren on gün içinde ücret heyete ulaştırılmazsa dilekçe geri alınmış kabul edilir ve dava sona erer.

Yeknesak Usul Kurallarının 18. maddesinde, tahkim sürecinden önce veya tahkim süreci devam ederken başka bir mercii önünde dava açılmış olmasının tahkim yargılamasına etkisi düzenlenmiştir. Bu durumda hakem heyeti ara verme, devam etme veya yargılamayı sona erdirmeye yetkilidir.

Hakem kararının mahkemeler nezdinde kontrolüne imkân vermek amacıyla usul kuralları m.3 (b) xiii uyarınca, şikâyetçi, tahkim yargılaması neticesinde iptal veya devre ilişkin kararın iptali amacıyla açılacak davalarda, ortak yetkili mahkemelerden en az birisini kabul etmekle yükümlüdür.

¹⁰⁰ BOZBEL, ICANN, s.59.

¹⁰¹ BOZBEL, ICANN, s.82-83.

III. TÜRK HUKUKUNDA İNTERNET ALAN ADLARI ve UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

A. Genel Olarak

Yukarıda, internetin özellikle son yirmi yılda dünyadaki hızlı gelişimi ve buna paralel olarak önem kazanan alan adları, ortaya çıkan problemler ve ICANN' in geliştirdiği etkili çözüm mekanizması incelenmiştir. İfade etmek gerekir ki konunun taşıdığı önem, Türkiye açısından da mevcut ve günceldir. Zira internet yoluyla telekomünikasyon, dünyayla birlikte Türkiye'de de hızla gelişmiştir.

B. Türkiye'de İnternetin Tarihi

Türkiye'de, Uzak Alan Ağları ile bağlantı ilk kez 1986'da Ege-İtalya hattı Eam/Bitnet' le gerçekleştirilmiştir. 12 Nisan 1993'de Ankara-Washington 64K'lık bağlantısı ile de Türkiye açısından internetin gelişmesinde önemli bir adım teşkil etmiş ve Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı'nın (TÜVAKA) desteği ile ODTÜ-TÜBİTAK-Bilkent-İTÜ-Yıldız Teknik Üniversitesi arasında TCP/IP çalışmaları başlamıştır¹⁰². Türkiye, 1990 yılında TÜVAKA tarafından alınan karar doğrultusunda ikinci düzey alt alan adı modelini benimsemiştir¹⁰³.

İnternetin teknik açıdan gelişim süreci bu şekilde olmakla beraber internet alan adlarının hukukî altyapısının gelişim süreci konusunda; Türkiye'de internet alan adları, tahsis ve yönetimi hukukî düzenlemelerden yoksun bir şekilde ülkemizin INTERNIC'e ilk kayıt olduğu 1990 yılından bu yana ODTÜ tarafından yürütülmektedir. Ancak ODTÜ'nün bu işlevi, bir sonraki başlıkta açıklayacağımız üzere son yıllardaki hukukî düzenlemelerle sona ermek üzeredir.

C. Türkiye'de İnternet Alan Adlarına İlişkin Hukukî Düzenlemeler

Türkiye'de, internetle tanışılan 1990'lı yıllardan bu yana uzunca bir süre, konu hakkında yasal düzenlemeler yapılmamıştır. Bu itibarla, “.tr” uzantılı alan adları tahsisi ODTÜ tarafından yapılmaktadır¹⁰⁴. Ancak bu durum 5809

¹⁰² BOZBEL, ICANN, s.40, dn 45.

¹⁰³ “.tr” Alan Adları Politikalar, Kurallar ve İşleyiş Sürüm 5.1.1., <https://www.nic.tr/forms/politikalar.pdf?PHPSESSID=135524755619427824930957>, 11.12.2012.

¹⁰⁴ ODTÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı tarafından oluşturulan prosedür gereği 1991 yılından bu yana alan adlarına ilişkin tahsis ve düzenleme yapma görevi üstlenen ODTÜ, 2000 yılında yeni bir yapılandırmaya gitmiştir. 4502 sayılı kanun ile 3348 sayılı Ulaştırma Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen madde uyarınca Bakanlığa ihtiyaç hâlinde

sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun¹⁰⁵ yürürlüğe girmesiyle değişikliğe uğramıştır¹⁰⁶.

Her şeyden önce, 5809 sayılı kanun ile internet alan adı pozitif hukukumuzda tanımlanmıştır. İnternet alan adı, anılan kanunun 3. maddesinin (v) bendinde “ *internet üzerinde bulunan bilgisayar veya internet sitelerinin adreslerini belirlemek için kullanılan internet protokol numarasını tanımlayan adlar*” şeklinde tanımlanmıştır¹⁰⁷.

5809 sayılı Kanun'un 5. maddesi ile internet alan adları gibi özellik arz eden hususlara dayalı politika belirleme ve 35. maddesi ile alan adlarının tahsisi görevini üstlenecek kurum ve kuruluşun tespiti ile alan adları yönetimine ilişkin esasları belirleme görev ve yetkileri Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'na verilmiştir. Bilahare Bakanlık, alan adları tahsisine ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesi görevini 02.03.2009 sayılı ve 305 sayılı Bakanlık Makam onayı ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'na (BTK) devretmiştir¹⁰⁸.

BTK tarafından, bu görev ve yetkiye binaen çalışmalarda bulunmuş ve nihayet 5809 sayılı Kanun'un 5. ve 35. maddelerine istinaden “İnternet Alan Adları Yönetmeliği” yayımlanmıştır¹⁰⁹. Yönetmelik, internet alan adları konusunda geniş ve ayrıntılı düzenlemeler içermektedir. Yalnızca “.tr” uzantılı internet alan adlarını kapsayan yönetmelik, “.tr” uzantılı alan adlarının tahsis politikalarının ve denetiminin “.tr ağ bilgi sistemi” (TRABİS) adı altında oluşturulan sistem nezdinde yapılacağını öngörmektedir.

TRABİS, henüz faaliyete geçirilememiştir ancak bu konuda çalışmalar devam etmektedir¹¹⁰. TRABİS çerçevesinde, “.tr” uzantılı alan adlarının tahsis görevi görmek amacıyla kayıt kuruluşları düzenlenmiştir. Dolayısıyla burada, Kurum birinci derecede alan adı tahsis ve tescili yapmamakta, bu işlev, Yönetmelik¹¹¹ m. 7/3 uyarınca Kurum tarafından yetkilendirilecek kayıt kuruluşlarınca gerçekleştirilecektir.

teknoloji politikaları belirleme hususunda danışma kurulları kurabilme yetkisi verilmiş; bu itibarla DNS çalışma grubu kurulmuş ve bundan sonra alan adlarına ilişkin politika ve kural-ları belirleme yetkisi bu kurula verilmiştir. AYHAN İZMİRLİ, s. 198, dn 132.

¹⁰⁵ RG T.10.11.2008, S.27050 mükerrer.

¹⁰⁶ DAL, s.491.

¹⁰⁷ KIZILKAYA, s.14; SÖYLER, s.88; DAL, s.481.

¹⁰⁸ SÖYLER, s. 89-90; DAL, s.491; KIZILKAYA, s.16.

¹⁰⁹ RG T.07.11.2010, S.27752.

¹¹⁰ <http://www.trabis.gov.tr/tr/index.html> , 11.12.2012.

¹¹¹ İnternet Alan Adları Yönetmeliği ilerleyen bölümlerde yönetmelik olarak kısaltılacaktır.

Yönetmelik, alan adlarına ilişkin alternatif uyuşmazlık çözümü de öngörmektedir. Yönetmeliğin 23, 24, 25, 26 ve 27. maddeleri, alternatif uyuşmazlık çözümüne ilişkin hükümler içermektedir.

Yönetmeliğin geçici maddesi 1/1 hükmü uyarınca, TRABİS'in faaliyete geçmesine kadar mevcut işleyiş devam edecektir. TRABİS, geçici madde 1'e göre her ne kadar yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren en geç iki yıl içerisinde faaliyete geçirilmek zorunda olmasına rağmen henüz faaliyete geçirilemediğinden, mevcut durum itibariyle ODTÜ'nün alan adı tahsis işlemleri konusundaki yetkisi devam etmektedir.

1. ODTÜ' nün Alan Adı Tahsisinde İzlediği Politikalar

Dünya'da internet alan adları ve yönetimi konusunda liberal bir anlayış söz konusudur. Nitekim alan adları konusunda ICANN tarafından izlenen politikalar "ilk gelen alır" prensibi çerçevesinde şekillenmiştir. Türkiye'de ise, alan adı tahsisi konusunda yetkili kuruluş olan ODTÜ'nün izlediği politikalar açısından aynı şeyi söylemek güçtür. Zira ODTÜ, yayınlamış olduğu kurallarda sıkı bir politika izlemektedir¹¹².

ODTÜ'nün yayınlamış olduğu kurallara göre, ".com.tr", ".tv.tr", ".bbs.tr", ".gen.tr" gibi 19 çeşit ülke kodu alan adı tahsisi yapılmaktadır. Söz konusu üst düzey alan adlarından yalnızca ".web.tr" ve ".gen.tr" alan adlarında ilk gelen alır prensibi uygulanmakta ve talepte bulunan kişiyle alan adı arasında ilişki aranmamaktadır.

ODTÜ'nün diğer alan adı tahsis taleplerinde, başvuruda bulunan kişi ile alan adı arasında ilişki aranır. Söz gelimi ".com.tr" alt alan adı; gerçek ve tüzel kişiliklerin, esas olarak ticarî amaçlı kullanımlarına yönelik sunulmaktadır. Nitekim ".org.tr" alt alan adı; vakıf, dernek, sivil toplum örgütü vb. kuruluşlar için sunulmaktadır. Dolayısıyla herhangi bir gerçek kişi, bireysel olarak başvurması hâlinde ".org.tr" alan adının tahsisini sağlayamayacak, başvurusu reddedilecektir.

Öte yandan yalnızca ülke kodu alan adı tahsisi yapılmaktadır. Jenerik alan adı tahsisi hiçbir kişi veya kuruluşa yapılmamaktadır. Listede yalnızca ".tr" ülke kodu alan adları bulunmaktadır.

Yine alan adlarına ait bilgiler gizli değildir. Alan adı başvurusu sırasında başvuran tarafından verilen bilgiler gizli tutulmaz. Bu bilgiler <https://www.nic.tr> adresinde yer alan "Alan Adı Sorgulama" ve "Sorumlu Sorgulama" linkleri

¹¹² <https://www.nic.tr/forms/politikalar.pdf?PHPSESSID=13191535768510613979907075> , 11.12.2012.

aracılığıyla kamuya açıktır. Ancak başvuru sahibi başvuru sırasında talep ettiği takdirde bireysel bazı bilgilerin ya da kuruluşa ait özel bazı bilgilerin gizli kalmasını sağlayabilir.

Başvuruda bulunan, şayet aldığı takdirde, alan adından sorumludur. Başkalarının haklarına hanel gelmediğini taahhüt eder. Yine aynı şekilde, T.C. kanunlarına uymayı; verdiği bilgi ve belgelerin doğruluğunu taahhüt eder. Başvurularda genel ahlak kurallarına, kültürel değerlere, ulusal örf ve adet kurallarına uyum aranır.

Bazı kelimelerin ikinci seviye alan adlarında kullanılmasına imkân tanınmamaktadır. Bu kapsamda “Türkiye”, “Atatürk” ve “Türk” kelimelerinin ikinci düzey alan adlarında kullanılma hakkı, T.C. Devleti’nin yetkilendirdiği devlet kuruluşlarına tanınmaktadır.

Alan adı tahsis talebine itirazın söz konusu olabileceği düşünülen alan adı başvurularında, ilgili alan adı hemen tescil edilmemekte; altı ay boyunca nic.tr adresinde yayınlanmaktadır. Bu sürede itiraz gelmezse tescil yapılır.

Alan adlarının devri, satılması, kiralanması gibi işlemler yasaktır. ODTÜ, alan adlarının bu türden işlemlerle amacının dışında kullanılmasına izin vermemektedir. Durumun tespiti hâlinde alan adı iptal edilir. Devir ancak, alan adının tescil ve kullanımında esas olan hakkın devrinin belgelendirilmesi hâlinde mümkündür¹¹³.

Belgeli ve belgesiz olmak üzere iki yolla müracaat öngörülmüştür. Belgeli alan adı tahsislerinde (örneğin com.tr, info.tr, org.tr vb.) değerlendirme yapılırken ilgili belgedeki marka, ticaret unvanı vb. hususların ayırt edici ve esas unsurunu oluşturan ibareler esas alınır. Belgesiz başvurularda ise alan adı tahsisi anında gerçekleşir.

2. Politikaların Değerlendirilmesi

Türkiye’de alan adlarının tescilinde kısıtlayıcı bir yol izlenmesinin şüphesiz kötü niyetli girişimlerden kaçınılması amacıyla olduğu açıktır. Özellikle dünyadaki *domain grabbing* vakalarının çokluğu ve alan adlarının kötüye kullanımıyla haksız rekabet yaratılarak rekabet düzeninin bozulma potansiyeli karşısında, bu gibi sıkı politikaların uygulanması bir noktaya kadar haklıdır. Ancak ne var ki bu sıkı politikalar beraberinde birtakım olumsuzluklar getirmiştir. Öncelikle, Dünya’da genel olarak alan adlarına ilişkin işlemler bağımsız özel hukuk kuruluşlarınca yerine getirilirken, ülkemizde ODTÜ’nün

¹¹³ “.tr” Alan Adı Kayıt Politikası ve Kuralları, m.2.

bu alanda tekel olması keyfi davranışlara yol açabilmektedir. Diğer yandan dünyada ilk gelen alır prensibi genel olarak geçerli iken, Türkiye’de öngörülen sıkı şartlar ve belgelendirme gibi uygulamalar, bürokrasiyi arttırmaktadır. Bir başka olumsuzluk olarak da dile getirmemiz gereken husus; jenerik alan adlarının tahsisinin yapılmaması, Türkiye’de bu alan adlarında tahsis yaptırmak isteyenlerin yurtdışına yönelmelerine, sonuç olarak da döviz çıkışı ve “.tr” alan adlarına talebin azalmasına sebep olmaktadır. Bir diğer olumsuzluk olarak da sıkı şekil kuralları nedeniyle ortaya az uyuşmazlığın çıkması (ki bu durum, ters açıdan bakıldığında dünyadaki uyuşmazlıkların çokluğu neticesinde yaşanan problemler karşısında olumlu bir durumdur) yargının bu konuya yabancı kalmasına ve bu noktada internet alan adı uyuşmazlıklarında bir düzenin ve içtihadın gelişmemesine neden olmuştur¹¹⁴.

D. Türkiye’de Alan Adlarına İlişkin Uyuşmazlıkların Çözümü

İnternet alan adları suretiyle, bir başkasının marka veya ticaret unvanı gibi haklarının zarar gördüğünü düşünen kimse, şüphesiz birtakım yollara sahiptir. Öncelikle tescilli bir markası olan kişi, MkhKHK m.9 uyarınca korunmasını talep edebilir¹¹⁵. Tescilli olmayan marka ve diğer ayırt edici unsurlara ilişkin hak sahipleri ise, TTK’nın haksız rekabete ilişkin m.56 vd. hükümlerinden yararlanabilir¹¹⁶. İsmine alan adı olarak kullanılması yoluyla da isim sahibine zarar verilebilir. Bu durumda da isim hakkı zarar gören kişi, MK m.26 kapsamında bir korunma imkânına sahiptir.

İnternet alan adlarına ilişkin uyuşmazlıkların alternatif yollarla çözümü, Yönetmelik’in altıncı bölümünde, 23 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre, Yönetmelik m.23 uyarınca alan adları ile ilgili uyuşmazlıklar, Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcıları¹¹⁷ (UÇHS) tarafından işletilen uyuşmazlık çözüm mekanizması vasıtasıyla çözülecektir. Hükmün devamında konuya ilişkin usul ve esasların Kurum tarafından düzenleneceği belirtilmiş ve Kurum nezdinde konuya ilişkin yapılan çalışmaların ardından taslak

¹¹⁴ Söz konusu olumsuz sonuçlar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. BOZBEL, ICANN, s.51 vd; IŞIKLI, s.63 vd.

¹¹⁵ Marka hakkının internet ve internet alan adı suretiyle ihlâli hâlinde korunabileceğine dair düzenleme, 28.01.2009 tarih ve 27124 sayılı RG’ de yayımlanan 5833 sayılı Kanun ile 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname m.9/2,e’ de yapılmıştır.

¹¹⁶ DAL, s.488 vd; KIZILKAYA, s.17 vd; SÖYLER, s.84 vd.

¹¹⁷ Yönetmelik m.3/1, o ‘da UÇHS tanımlanmıştır. Buna göre UÇHS, “Alan adları ile ilgili ihtilafların çözüm sürecini hakemler veya hakem heyetleri vasıtasıyla yürüten kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler veya uluslararası kuruluşlar” şeklinde tanımlanmıştır.

hâlinde bir tebliğ hazırlanıp kamuoyunun bilgisine sunulmuştur¹¹⁸. Bu itibarla açıklamalara, Yönetmelik'in ilgili hükümleri ve taslak tebliğin maddeleri nezdinde devam edilecektir.

1. Genel Olarak

İnternet alan adlarına ilişkin uyuşmazlıkların alternatif yolla çözümü Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcıları tarafından yapılacaktır. Yönetmelik m.3/1,0 gereği, sağlayıcılar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu, üniversite veya uluslararası kuruluş niteliğinde olmalı ve Yönetmelik m.24/2 ve taslak tebliğ m.5/1¹¹⁹ uyarınca Kurum'a başvurmalıdır.

Yönetmelik m.26/1,2 gereğince UÇHS'ler alan adlarıyla ilgili uyuşmazlıkların çözümü sürecini başarıyla yönetebilecek idarî ve teknik yetkinliği haiz olmalı ve en az on hakemi listelerinde bulundurulmalıdır (m.5/2). Listelerde yer alacak hakemler, fikri mülkiyet hakları hukuku, ticaret hukuku veya bilişim hukuku alanlarında uzman olmalı ve uyuşmazlığın konusu alan adlarına ve taraflara karşı bağımsız olmalıdırlar.

2. Maddî Şartlar ve Başvuru

Yönetmelik m.25, başvuruya ilişkin maddî şartları düzenlemiştir. Buna göre;

- İhtilaf konusu alan adının, sahip olunan ya da ticarete kullanılan marka, ticaret unvanı, işletme adı ya da diğer tanıtıcı işaretlerle benzer ya da aynı olması,

- Alan adını tahsis ettiren tarafın bu alan adı ile ilgili yasal bir hakkı ya da bağlantısının olmaması,

- Bu alan adının alan adı sahibi tarafından kötü niyetle tahsis ettirilmesi veya kullanılması

hâlleri, başvuru için gerekli maddî şartlar olarak düzenlenmiştir. Öte yandan, taslak tebliğ m.18 ile Yönetmelik m.25/1,c'de düzenlenen kötü niyetli tescil ve kullanıma örnekleme suretiyle açıklamalar getirilmiştir¹²⁰.

¹¹⁸ Mezkûr taslak, Kurum'un internet sitesinde 24.03.2011 tarihinden itibaren iki ay süreyle ilan edilmek suretiyle kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

¹¹⁹ Yalnızca madde numarası ile yapılan açıklamalar, "İnternet Alan Adları ile İlgili Uyuşmazlık Çözüm Mekanizmasının İşletilmesine ve Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcılara İlişkin Tebliğ Taslağı" maddeleridir.

¹²⁰ **MADDE 18**

1. Aşağıdaki durumlar, yönetmeliğin 25 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendin-

Şikâyetçi, Yönetmelik m.25/1'de yer alan bu üç şartın birlikte sağlandığını iddia ederek UÇHS'ye internet sitesinde belirtilen usuller dairesinde başvurur (Yönetmelik m.25/2, taslak m.7/1). Şikâyetçi, başvurusuna m.7/6'da 8 bent hâlinde sayılan bilgi ve belgeleri ekler ve UÇHS tarafından geçerli görülen mazeretler dışında daha sonradan ek bilgi ve belge sunamaz (m.7/7). UÇHS, başvuruda gerekli bilgi ve belgelerde eksiklik görürse beş günlük bir süre tanır, şayet bu surede eksiklikler giderilmezse başvuru yapılmamış sayılır ve fakat bu durum kişinin yeniden başvurmasına engel değildir. UÇHS, başvuruyu müteakip bir gün içerisinde şikâyetçiye cevap vermezse eksiklik tespit etmemiş sayılır ve başvuru kabul edilmiş sayılır (m.7/8).

Başvuru, UÇHS tarafından kabul edilmesinin ve varsa eksikliklerin giderilmesinin ardından üç gün içerisinde karşı tarafa gönderilir (m.8) ve karşı taraf m.9 uyarınca on gün içerisinde yine aynı maddede belirtilen hususlar çerçevesinde cevap verir.

3. Yargılama

Şikâyetçinin, m.7/5 uyarınca, başvurusunu yaparken uyuşmazlığın bir veya üç hakemle çözülmesi gerektiğine yönelik talebini de UÇHS'ye iletmesini müteakip, karşı tarafın m.9/2,a uyarınca yedi gün içerisinde uyuşmazlığın kaç hakem tarafından çözülmesini istediğine dair talebi neticesinde; taraflar tek hakemde mutabakata varmışlarsa UÇHS tarafından (m.10/1), taraflar heyet istemişlerse eş zamanlı olarak UÇHS listesinden biri yedek olmak üzere iki hakem seçerek, üçüncüsü ise bu seçilen iki hakem tarafından seçilerek

de ifade edilen, bir alan adının kötü niyetle tahsis ettirilmesi veya kullanılması olarak değerlendirilir.

a) İhtilaf konusu alan adının, ticarete kullanılan marka, ticaret unvanı, işletme adı ya da diğer tanıtıcı işaretin sahibi olan şikâyetçiye veya şikâyetçinin ticarî olarak rekabette bulunduğu tarafa, bu alan adının belgelenmiş tahsis masraflarını aşan miktardaki bir meblağ karşılığında satma veya devretme amacıyla tahsis edilmiş olması veya

b) İhtilaf konusu alan adının, ticarete kullanılan marka, ticaret unvanı, işletme adı ya da diğer tanıtıcı işaretin sahibinin, bu marka, unvan, ad ya da işareti alan adında kullanmasını engellemek amacıyla tahsis edilmiş olması veya

c) İhtilaf konusu alan adının, esasen ticarî rakiplerin işlerine ya da faaliyetlerine zarar vermek amacıyla tahsis edilmiş olması veya

d) İhtilaf konusu alan adının, ticarî kazanç elde etmek amacıyla, şikâyetçinin sahibi olduğu ticarete kullanılan marka, ticaret unvanı, işletme adı ya da diğer tanıtıcı işareti ile benzerlik sağlayarak karışıklık meydana getirmek suretiyle İnternet kullanıcılarının alan adı sahibinin İnternet sitesine veya herhangi bir İnternet sitesine yönlendirilmesi amacıyla bu alan adının kullanılması.

2. Bu maddenin birinci fıkrasındaki durumlar tahdidi olmayıp, hakem veya hakem heyeti takdiri ile de alan adının kötü niyetle tahsis ettirildiği veya kullanıldığına karar verilebilir.

hakemler belirlenir (m.10/2). Hakemler üçüncü hakemi seçemezse UÇHS seçer ve hakemlerin belirlenmesi işlemi m.9/2 hükmünün gerçekleşmesinin ardından üç gün içerisinde tamamlanır (m. 10/3).

Hakemler, Yönetmelik m.26 hükümleri saklı kalmak kaydıyla, uyuşmazlığın çözümü noktasındaki çalışmalarında, taraflara adil davranma ilkesi çerçevesinde serbesttirler (m. 12/1) ve tarafsız ve bağımsız olmalıdırlar (Yönetmelik m.26/2). Bu itibarla tarafsızlığı veya bağımsızlığı ortadan kaldıracak yeni durumların ortaya çıkması hâlinde, hakem tarafından UÇHS' ye yapılacak bildirimden sonra yeni hakem atanır (m.12/3).

Hakemler, yargılamayı kendilerine sunulan bilgi ve belgeler nezdinde dosya üzerinden yaparlar, meğerki tarafların dinlenmesi gerek görülsün (Yönetmelik m.26/3). Hakemler, gerek duymaları hâlinde ek bilgi ve belge istemek hakkına sahiptirler (m.13).

Bir UÇHS nezdinde geçerli bir başvuru yapıp süreç başlatıldıktan sonra aynı uyuşmazlığa ilişkin başka bir UÇHS' ye başvurulamaz (m.7/3). Bu itibarla derdestlik söz konusudur.

4. Karar

Hakem veya heyet tarafından yapılacak inceleme ve değerlendirme faaliyeti, m.9/2' deki sürecin tamamlanmasını müteakip on beş gün içerisinde karar verir (m.13/1). Hakem veya hakem heyeti, ilgili mevzuat ve yargı kararlarını da dikkate alarak, alan adlarının iptali, şikâyetçi tarafa devri veya şikâyetçinin talebinin reddi olmak üzere üç şekilde karar alabilir ve kararlar heyet söz konusuysa oy çokluğu ile alınır (Yönetmelik m.27/1). Karar ve gerekçesi derhâl Kurum'a, kayıt kuruluşuna ve taraflara iletilir ve UÇHS internet sitesinde uyuşmazlığa ilişkin alan adı, taraflar başvuru ve karar tarihi, kararda aksi belirtilmedikçe karar metninin tümü yayınlanır (m.13/2).

Kararın uygulanması, 14. maddede düzenlenmiştir. Buna göre, kararın taraflara iletilmesinden itibaren on gün içerisinde veya uyuşmazlığın çözümüne ilişkin sürecin daha önceki bir aşamasında, aynı uyuşmazlığa ilişkin dava açıldığının UÇHS' ye bildirilmemesi durumunda, vaziyet ilgili kayıt kuruluşu tarafından TRABİS'e bildirilir ve kararın gereği TRABİS tarafından derhal yerine getirilir. Şayet anılan durumlarda dava açıldığının UÇHS' ye bildirilmesi hâlinde süreç devam eder ve fakat karar uygulanmaz ve mahkeme kararı beklenir. Mahkeme kararının ardından TRABİS tarafından kararın gereği yerine getirilir.

5. Diğer Hususlar

Uyuşmazlık konusu alan adı, tahkim yargılaması süresince satılamaz, devredilemez ve alan adının kayıtlı olduğu kuruluş değiştirilemez (m.15). Uyuşmazlık çözümünün dili, m.17' de uyuşmazlık konusu alan adının tahsisi esnasında kullanılan dil olarak belirlenmiştir.

Uyuşmazlığın çözümüne ilişkin ücretler, m.19'da belirtilmiştir ve bu rakamlar Maliye Bakanlığı'na belirlenmek üzere her yıl yeniden değerlendirilmesine göre artacaktır. Hakem ücreti, her bir hakem başına 500,00 TL, UÇHS ücreti de hakem ücretinin yarısıdır. Ücretler şikâyetçi tarafından başvuru esnasında ödenir. Şikâyetçi, tek hakem ister ve fakat şikâyet edilen taraf heyet talep ederse aradaki fark yedi gün içerisinde şikâyet edilen tarafça ödenir, aksi takdirde uyuşmazlık tek hakem tarafından çözülür.

Son olarak, uyuşmazlık çözümlerine ilişkin hüküm bulunmayan hallerde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu kararlarına göre işlem yapılacağı düzenlenmiştir (m.22).

SONUÇ

Geçtiğimiz yüzyılda yaşanan teknolojik gelişme, özellikle son yirmi yılda daha önce olmadığı kadar ivme kazanmıştır. Özellikle iletişim alanında baş döndürücü ve çoğu zaman yetişemediğimiz teknolojik gelişmeler yaşanmış ve bilhassa internet, küreselleşen dünyanın sınır tanımayan iletişim aracı olmuştur. Bugün dünya nüfusunun yaklaşık üçte birinin dâhil olduğu internet, şüphesiz hukuk dünyasında da birtakım etkiler yaratmaktadır. Nitekim internetin yayılmasıyla birlikte iletişim gücünün farkında olan kişi ve kuruluşlar, internet alan adları tahsis ederek internet âleminde de faaliyet göstermeye başlamışlardır.

İnternet alan adları tahsisi suretiyle, kötü niyetli davranışlar neticesinde haksız rekabet ve menfaat ihlalleri gibi birtakım olumsuz durumlar ortaya çıkmaktadır. Özellikle kötü niyetli olarak bir başkasının marka, ticaret unvanı, işletme adı gibi ayırt edici unsurlarıyla aynı veya benzer nitelikte alan adlarının alınması ve yüksek meblağlar karşısında satılması durumu olan *domain grabbing* vakaları neticesinde alan adları konusundaki düzenlemelerin yapılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Ancak ne var ki internetin sanal ve uluslararası niteliği haiz olması dolayısıyla problemlerin çözümü son derece zorlaşmaktadır.

Bu noktalardan hareketle ICANN, kar amacı gütmeyen bir özel sektör kuruluşu olarak internet alan adlarının tahsis ve yönetiminde, politikaların belirlenmesinde ve uyuşmazlıkların çözümünde faaliyet göstermektedir. Uyuşmazlıkların çözümü bakımından öngördüğü tahkim sistemi, klasik tahkime göre çok daha hızlı, ucuz ve kararlarının devlet yargısınca tenfiz ve icrasına gerek olmaksızın icra edilebilirliği gibi özelliklerinden dolayı dünya çapında çok etkili ve başvurularda tercih edilen bir sistemdir.

Türkiye’de geç de olsa internet alan adları alanında hukukî düzenlemeler yapılmış, bu anlamda 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu’nda internet alan adlarının tanımı yapılmış ve internet alan adlarına ilişkin tahsis ve işleyiş politikalarını belirleme görev ve yetkisi Ulaştırma Bakanlığı’na verilmiştir. Bakanlık ise 2009 yılında konuya ilişkin yetki ve görevlerini Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’na devretmiştir.

BTK, devraldığı yetki ve göreve istinaden yaptığı çalışmalar nezdinde 07.11.2010 tarihinde İnternet Alan Adları Yönetmeliği’ni yayınlamak üzere yürürlüğe sokmuş ve “.tr” uzantılı alan adlarında tahsis ve politikaların TRABİS tarafından gerçekleştirilmesini öngörmüştür. TRABİS henüz faaliyete geçmemiştir, fakat en kısa zamanda geçirilerek ODTÜ’nün yıllardır uyguladığı katı tahsis ve yönetim politikalarının menfi etkileri bir an evvel ortadan kaldırılmaya başlanmalıdır.

Yönetmelik, uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin de ICANN tahkim sisteminden esinlenilerek bir şekilde etkili ve hızlı bir çözüm sistemi öngörmüştür. Nitekim alan adlarına ilişkin uyuşmazlıklar, TRABİS faaliyete geçmesini müteakiben Kurum’a kayıtlı Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcıları tarafından ICANN tahkim sistemine benzer bir şekilde çözülecektir. Konuya ilişkin devam eden çalışmalar bir an evvel bitirilip, çalışmamızda değerlendirdiğimiz “İnternet Alan Adları ile İlgili Uyuşmazlık Çözüm Mekanizmasının İşletilmesine ve Uyuşmazlık Çözüm Hizmet Sağlayıcılara İlişkin Tebliğ Taslağı” vakit kaybetmeden yayınlanıp uygulamaya konulmalıdır.

Sonuç olarak, internet alan adlarına ilişkin uyuşmazlıkların haiz olduğu özellikler nedeniyle çözümü bir hayli güç olmalarının karşısında, internet alan adları konusuna ilişkin yapılmış ve yapılmakta olan çalışmalar dünyadaki genel eğilime uygun ve yerinde olmakla beraber, TRABİS ve alternatif uyuşmazlık çözüm yolunun vakit kaybetmeden uygulanmasına geçilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

ANIK, Gülgün: “**İnternet Alan Adı**”, AB Fikrî Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi, C.5, S.4, Yıl:2005, s.65-93.

AYHAN İZMİRLİ, Lâle: “**Avrupa Birliği ve Türk Hukuklarına Göre İnternet Ortamında Fikrî Mülkiyet Haklarının İhlâli ve Korunması**”, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012.

AYHAN, Rıza/ÖZDAMAR, Mehmet/ÇAĞLAR, Hayrettin: “**Ticarî İşletme Hukuku Genel Esaslar**”, 5. B., Yetkin Yayıncılık, Ankara 2012.

BOZBEL, Savaş: “**İnternet Alan Adlarının (Domain Names) Korunmasında ICANN Tahkim Usulü**”, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2006 (ICANN).

BOZBEL, Savaş: “**İnternet Üzerinden Yapılan Hukukî İşlemler**”, YD, C. 27, s.1-2, Ocak-Nisan 2001, s.273-304 (Hukukî İşlemler).

BOZBEL, Savaş: “**Domain Names (İnternet Alan Adları) ve ICANN Tahkim Usulü**”, Prof. Dr. Ömer TEOMAN’a 55. Yaş Günü Armağanı, C. 1, Beta Yayıncılık, İstanbul 2002, s.215-254 (İnternet Alan Adları).

DAL, Seniha: “**Türk Hukukunda İnternet Alan Adları ve Bu Alandaki Son Gelişmeler**”, Marmara Üniversitesi, İİBF Dergisi, Yıl 2010, C. XXVIII, S. 1, s. 479-497.

DOĞAN, Murat: “**İnternette Şahsiyet Hakkının İhlâli ve Korunması**”, Bilgi Toplumunda Hukuk Prof. Dr. Ünal TEKİNALP’e Armağan, C.II, Beta Yayıncılık, İstanbul 2003, s.463-483, (DOĞAN, Murat).

DOĞAN, Vahit: “**Milletlerarası Özel Hukuk**”, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2010.

GÜNEŞ, İlhami: “**İnternet Ortamında Fikri Hak İhlalleri**”, LEGAL Fikri ve Sınai Haklar Dergisi, Yıl:2006 S.6, s.311-327.

İŞIKLI, Hasibe: “**İnternet Alan İsimleri Sistemi, Markalar ve Alan İsimleri Arasındaki İlişki**”, DPT İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, Şubat 2001, Ankara.

KAPLAN, Yavuz: “**İnternet Alan İsimlerine İlişkin Uluslararası Uyuşmazlıkların Çözümü Konusunda ICANN Yargılama Usulü**”, Cumhuriyetimizin 80. Kuruluş Yılına Armağan, AÜEHFD C.VII, S.3-4, s.699-720.

KARAHAN, Sami: “**Ticarî İşletme Hukuku**”, 23. B., Mimoza Yayıncılık, Eylül 2012, Konya.

KARSLI, Abdurrahim: “**Medenî Muhakeme Hukuku**”, 2. B., Alternatif Yayıncılık, İstanbul 2011.

KIZILKAYA, Sinem: “**Alan Adı ve Alan Adının Hukuken Korunması**”, Terazi Hukuk Dergisi, Yıl 6, S. 62, Ekim 2011, s. 14-21.

KURU, Baki/ASLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder: “**Medenî Usul Hukuku**”, 23. B., Yetkin Yayıncılık, Ankara 2012.

PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/ÖZEKES, Muhammet: **Medenî Usul Hukuku**, 11. B., Yetkin Yayıncılık, Ankara 2011.

MEMİŞ, Tekin: “**İnternet Ortamında Haksız Rekabet Halleri ve Türk Hukuku**”,

İnternet ve Hukuk Bilişim Hukuku Üzerine Yazılar İnternet ve Ceza Hukuku [PANEL] Bilişim Hukukuna İlişkin hukukî Makaleler Derleyen Yeşim M. ATAMER, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2004, s.93-138 (İnternet Ortamında Haksız Rekabet).

MEMİŞ, Tekin: “**İnternette Cins ve Meslek İsimlerinin Alan İsmi Olarak Kullanılması ve Ortaya Çıkan Hukukî Sorunlar**”, AÜEHFD, Erzincan 2000, C.IV, S.1-2, s.464-478, (Hukukî sorunlar).

MEMİŞ, Tekin: “**İnternette Alan İsimleri Uyuşmazlıklarında Çözüm Arayışları ve WIPO Ara Raporu**”, Prof. Dr. Aysel ÇELİKEL’e Armağan, MHB, C. 19, S.1-2, Yıl 19-20, 1999-2000, s. 513-527, (Çözüm Arayışları).

NOMER, N. Fusun: “**İnternet Alan Adının (Domain Name) Hukukî Niteliği ve Marka ve Ticaret unvanı Gibi Ayırt Edici Ad ve İşaretler İle Arasında Benzerlik Bulunması Sebebiyle Doğabilecek Hukukî Sorunlar**”, Prof. Dr. Hayri DOMANIÇ’ e 80. Yaş Günü Armağanı, Beta Yayıncılık, İstanbul 2001, s.395-418.

OĞUZ, Habip: “**İnternet Ortamında Kişilik Hakkının İhlali ve Korunması**”, Adalet Yayınevi, Ankara 2010.

POROY, Reha/YASAMAN, Hamdi: “**Ticarî İşletme Hukuku**”, 14. B., Vedat Yayıncılık, İstanbul 2012.

SOYSAL, Tamer: “**İnternet Alan Adları Sistemi ve Tahkim Kuruluşlarının UDRP Kurallarına Göre Verdikleri Kararlara Eleştirel**

Bir Yaklaşım – 2”, Erciyes Üniversitesi SBE Dergisi, 2007/1, S. 22, s. 439-463.

SÖYLER, Ecevit Kerem: “**Marka Hakkına Tecavüz Halleri ve Marka Hakkının Hukukî Yoldan Korunması**”, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YL Tezi, Ankara 2010.

ŞARLAK, Zeynep, “**İnternet Alan Adının (Domain Name) Hukukî Niteliği ve Marka Hakkı Üzerindeki Etkisi**”, AÜ SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006.

ŞİT, Banu: “**Kurumsal Tahkim ve Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi**”, İmaj Yayıncılık, Ankara 2005.

YAŞAR, Mert : “**Alan Adları ve İCANN Tahkimi**”, Prof. Dr. Erden KUNTALP’ e Armağan, C.I, GSÜHFD, Yıl:3 S.1, İstanbul 2004, s.625-656.

KISALTMALAR

AB	: Ankara Barosu
ADNDRC	: Asian Domain Name Dispute Resolution Center
ADRforum	: National Arbitration Forum
AÜEHFD	: Atatürk Üniversitesi Erzinca Hukuk Fakültesi Dergisi
B.	: Baskı
Bkz.	: Bakınız
BTK	: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
C.	: Cilt
CAC-ACİD	: The Czech Arbitration Court - Arbitration Center for Internet Disputes
ccTLD	: Country Code Top Level Domain
dn.	: Dipnot
DNS	: Domain Name System
DARPA	: Department of Defence's Advanced Research Project Agency
DARPANET	: Department of Defence's Advanced Research Project Agency Network
GSÜHFD	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
gTLD	: Generic Top Level Domain
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
http:	: Hyper Text Transfer Protocol
iTLD	: Internationalized Top Level Domain
IP	: Internet Protocol
İİBF	: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İTÜ	: İstanbul Teknik Üniversitesi
ICANN	: Internet Corporation for Assigned Names and

	Numbers
INTERNIC	: İnternet Ağ Bilgi Merkezi
ITU	: International Telecommunication Union
m.	: Madde
MHB	: Milletlerarası Özel Hukuk ve Milletlerarası Usul Hukuku Bülteni
MK	: Medeni Kanun
MkhKHK	: 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
ODTÜ	: Ortadoğu Teknik Üniversitesi
RUDRP	: Rules for Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy
TCP/IP	: Transmission Control Protocol/Internet Protocol
TLD	: Top Level Domain
TPE	: Türk Patent Enstitüsü
TRABİS	: Tr Ağ Bilgi Sistemi
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
TÜVAKA	: Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
UDRP	: Uniform Dispute Resolution Policy
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
SLD	: Second Level Domain
WIPO	: World Intellectual Property Organisation
www	: World Wide Web
YD	: Yargıtay Dergisi

BOŞ